Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

● № 36 (9782).

● 1990 йил 20 февраль сешанба

Баҳоси 3 тийин.

Семинар—кенгаш

КПСС Марказий Комитетида КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII Съездига ҳаракат дастурини муҳокама қилишда иштирок этиш учун маҳаллий партия ташкилотларига борадиган тарғиботчилар группаларининг семинар-кенгаши бўлди. Группалар составида КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, КПСС Марказий Комитети аъзолигига номзодлар, министрликлар ва идораларнинг, идеология муассасаларининг, жамоат ташкилотларининг раҳбар ходимлари, жамиятшунос олимлар бор. Кенгаш иштирокчилари ҳузурида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Давлат план комитетининг раиси Ю. Д. Маслюков сўзга чиқдилар.

(ТАСС).

СССР Олий Советининг учинчи сессиясида

ҚАЙТА ҚУРИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ УЧУН

ТАССнинг парламентдаги мухбирлари СССР Олий Советининг учинчи сессиясидан хабар қиладилар.

Ҳамма нарсанинг илдизлари сиёсат билан чатишиб кетган. 16 февраль куни эрталаб Кремлда парламентнинг иши айни сиёсий баёнот билан бошланди. Шу куни палаталарнинг қўшма мажлиси **А. И. Лукьянов** раислигида ўтди.

Қирғизистон экология ва юқумли касалликларнинг олдини олиш илмий-тадқиқот институтининг директори депутат **Г. А. Комаров**нинг сессия минбаридан айтган ҳаяжонли сўзлари залда ўтирганларга қаратилган эди. Сўнгги вақтдаги воқеалар Ватанимизнинг, кўп миллатли диёримизнинг тақдири учун жиддий ташвиш уйғотмоқда, деди у. Бизда ўзига овқат пишириш учун умумий уйимизга ўт қўйишга ҳам тайёр турган одамлар пайдо бўлиб қолди. Яхши муддаолар билан ниқобланишса ҳам бундай кучларнинг мақсади равшан.

Мамлакат учун қийин вақтларда халқ, унинг бутун соғлом кучлари жипслашиб иттифоқимизни ҳам ташқаридан, ҳам ичкаридан бузишга қарши тура олишини унча жўн бўлмаган тарихимиз кўрсатиб турганлигини нотиқ эслатиб ўтди. Бунда пайтни қўлдан бермаслик ҳамда бузғунчи кучлар ҳаддидан ошиб кетишига йўл қўймаслик муҳимдир.

Қонун лойиҳаси юзасидан музокараларда бир кун олдин 30 депутат сўзга чиққан бўлса, уларнинг ёнига яна 15 депутат қўшилди, бироқ принципиал жиҳатдан қараганда баҳслар олдин кўтарилган муаммолар доирасидан ташқарига чиқмади. Кўпчиликнинг фикри бундай: СССРда Мулкчилик тўғрисида Қонун лойиҳаси анча пухта ишланган ҳужжатдир. Овоз бериш ҳам буни тасдиқлади. 16 депутат қарши овоз берган ва 24 депутат бетараф қолган бўлса, 342 депутат СССРда Мулкчилик тўғрисидаги Қонун лойиҳасини маъқуллаб овоз берди.

СССР Олий Совети Президиуми томонидан тузилган комиссияда манфаатдор комитетлар ва комиссияларнинг вакиллари билан биргаликда мунозара чоғида айтилган мулоҳазаларни ҳисобга олиб Қонун лойиҳасини бир ҳафта муддат ичида узил-кесил ишлаб чиқиш ва уни қабул қилиш учун Олий Советга тақдим этиш топширилди.

Ер тўғрисидаги масала мулкчилик муаммолари билан чамбарчас боғлиқ. Мулкчилик тўғрисидаги Қонун лойиҳаси юзасидан музокараларда сўзга чиққан кишиларнинг кўплари ерга мулкчилик муносабатларини озми-кўпми таҳлил қилганликлари тасодиф эмас. Парламентнинг қишлоқ хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат комитетининг аъзоси **А. А. Никонов** СССР Олий Совети Президиуми комиссиясининг ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар Ер тўғрисидаги Қонун асослари лойиҳаси устида олиб борган ишлари якунлари ҳақида ахборот берди. У ҳозирги шароитда деҳқонлар билан боғлиқ бўлган асосий масалани ҳал қилиш иқтисодий ислоҳот ва мамлакатни соғломлаштиришнинг муҳим таркибий қисми, алоҳида аҳамиятга молик қисми эканлигини, чунки бунда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, технологик, маънавий, биологик омиллар бир-бирига чирмашиб кетганлигини эслатиб ўтди. Нотиқнинг таъкидлашича, агар ер касалга чалинган бўлса, у эгасиз ва муаллақ бўлса жамият жисмоний ва маънавий жиҳатдан соғлом бўла олмайди.

Экспертлар ва депутатлар Қонун лойиҳасини таҳлил қилар эканлар, 13 мингдан ортиқ таклифни ўрганиб чиқдилар. Ўз фикрини айтганларнинг учдан икки қисмидан кўпроғи қишлоқ меҳнатчиларидир.

Депутатлар ва олимлар ҳужжатни иккинчи муҳокамага тайёрлар эканлар кўп жиҳатдан жойлардан олинган таклифларга асосландилар. Мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан ерга умрбод эгалик қилиш, хўжалик юритиш шаклини эркин танлаб олиш, мамлакатдаги ҳар бир гражданнинг ер участкасига эга бўлиш ҳуқуқи принципи асосига қурилган асосий концепция маъқулланди.

Депутат **С. Г. Лушчиков** СССР Олий Совети Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот комитетининг Ер тўғрисидаги Қонун лойиҳасига нуқтаи назарини баён қилиб берди. Ҳужжатнинг афзал томонлари орасида у қуйидагиларни алоҳида ажратиб кўрсатди: Иттифоқ ва автоном республикалар қонунларини ривожлантириш учун кенг имконият очилмоқда, тенг шароит, ердан фойдаланишнинг турли шакллари учун реал истиқболлар яратилмоқда, деҳқоннинг, нотиқ ибораси билан айтганда, хўжалик юритишнинг мавжуд системасини «барбод» этмаган ҳолда колхоздан, совхоздан чиқиш имконияти мустаҳкамлаб қўйилмоқда. Ер эгасининг ҳуқуқий мақоми, ерни маҳаллий Советлар ер эгаси номидан тасарруф этиши аниқ белгилаб қўйилган. Нотиқ мерос қолдирилиш ҳуқуқи билан ерга умрбод эгалик қилишни ҳозирги вазиятда жуда оқилона деб ҳисоблайди, чунки гап ернинг алоҳида ҳуқуқий ва ҳатто сиёсий мақоми ҳақида бормоқда.

Академик А. А. Никонов ўз докладида Қонуннинг амал қилиш механизмига алоҳида тўхталган бўлса ҳам бу масалага яна қайтиб, иш тартибига мувофиқ, депутатларнинг саволларига жавоб беришига тўғри келди.

Айрим мулоҳазалар терминологияга доир нозик жиҳатларга тааллуқли эди. Шу маънода музокарани бошлаб берган СССР адлия министри **В. Ф. Яковлев**нинг нуқтаи назари нуфузлироқдир, у лойиҳага юқори баҳо берди. Министр Совет ҳокимиятининг дастлабки декретларидан парча келтириб, ерга шахсий мулкчилик тўғрисидаги масалани такрорламаслик лозим, чунки бу тушунчанинг жорий этилиши (олди-сотди рухсат этилган тақдирда) биз кутсак ҳам, кутмасак ҳам деҳқонни ердан бегоналаштириш учун ҳуқуқий негизни вужудга келтиради, деди.

Депутат **В. Д. Юдин** Ер тўғрисидаги Ленин Декретини тўғри тушунишни таклиф қилди, у ана шу ҳужжатнинг айрим қоидалари Иттифоқ давлатимизнинг замонавий шароитларига ҳар жиҳатдан ўхшаш эмаслигини таъкидлади.

Олдиндан кутилганидек, нотиқлар жамиятда қийинчилик билан қабул қилинадиган жиҳатларни муҳокама қилишга зўр бердилар, баъзи нутқларда Қонун лойиҳасида хўжалик юритиш шаклларининг чинакам хилма-хиллиги шубҳа остига олинди, колхозлар ва совхозлар тақдири учун яна хавотирланиш эшитилди. Чиндан ҳам колхозлар ва совхозлар учун деҳқон хўжаликлари билан баравар шароит кўзда тутилганми? Коллектив хўжаликдан чиқишни хоҳлаган кишиларга ер бериш тўғрисидаги масалани қандай ҳал қилиш керак?

Депутатлар **В. К. Касьян, И. Н. Шундеев, М. И. Монго, М. А. Михеев, Л. Н. Петрова, Э. Я. Гриновскис** ва бошқаларнинг нутқларида кўп таклифлар айтилди. Кўпчилик ушбу ҳуқуқий ҳужжат колхозлар иттифоқ кенгашининг раиси депутат **И. И. Кухарь** айтганидек, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги чигал тугунни ечиб ташлаши учун уни бу ерда баён қилинган қўшимчалар ва мулоҳазалар асосида қайта ишлаб чиққандан кейин қабул қилишни ёқлаб гапирди. Шу билан бирга ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ер тўғрисидаги Қонуни асослари лойиҳасининг муҳокамасини давом эттиришга қарор қилинди.

* * *

Янги парламентимизда бўлаётган воқеаларни кўра била туриб, «Қуруқ гапдан бошқа ҳеч нарса эмас» дейдиган кишилар ҳали ҳам борлиги ажаблантиради. Бу ё сиёсий кўрлик, ёки соғлом фикрга қасддан тазйиқ ўтказишга уринишдир. Олий Совет халқимизнинг кўз ўнгида қайта қуришнинг жуда катта жадаллаштирувчи омили бўлиб қолаётганлиги ҳаммага аён-ку.

Парламентнинг учинчи сессияси — ҳуқуқий давлат сари, инсонпарвар, демократик социализм сари қилинаётган ҳаракатнинг яна бир босқичи бўлди. Гап фақат мамлакатимизнинг турмуш кечириши учун асосий қонун лойиҳаларининг бутун бир мажмуини муҳокама қилишдагина эмас. Биз бу ишга анчадан бери тайёргарлик кўрган, шунга яқинлашиб келган эдик. Ўзгартиришлар чоғида сиёсий масалалар пайдо бўлди. Улар жуда долзарб бўлиб қолмоқда. Бу ўринда энг аввало бутун дунёда катта қизиқиш билан кутиб олинган ғоя ҳақида — СССРда Президент ҳокимияти муассасасини таъсис этиш ғояси ҳақида айтиш керак.

Агар эслайдиган бўлсак, бу дадил фикрни илк бор бошлиқлар эмас, балки КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль Пленумига қадар оддий одамлар айтишган, ушбу фикр Марказий Комитетнинг партия XXVIII Съездига Ҳаракат дастури матнига алоҳида сатрларда зикр этилганди. Қонун чиқарувчиларга келганда эса, уларнинг баъзилари, жумладан регионлараро группаларнинг депутатлари анчадан бери Президент ҳокимияти жорий этилишини талаб қилишаётганди. Хўш бу нима эди — сиёсий етукликми, олдиндан кўп нарсаларни кўра билишми? Ушбу группа раҳбарларининг ақли-заковатини ҳам, воқеалар ривожини олдиндан кўра олишларини ҳам рад этиш қийин бўлса керак. Улар Президент ҳокимиятини энг аввало ўзларининг узоққа мўлжалланган сиёсий мақсадлари билан боғлаган эдилар. Қандай бўлмасин, СССР Олий Советининг аъзолари ўртага қўйилган таклифга нисбатан ўз муносабатларини аниқлаб олишлари керак. эди. Бу таклиф халқ орасида бўлганидек, бир хил қабул қилинмади, лекин баҳсларда, фикрлар курашида қонун чиқарувчиларнинг аксарият кўпчилиги ҳозирги сессияда СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари Съездини чақириш имконияти тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш кераклигини айтишди. СССР халқ депутатларининг фавқулодда Съездигина ички ларзалардан тўлиққан мамлакатимизда президент бўлиши керакми ёки бўлиши керак эмасми, деган масалани ҳал қилиш ҳуқуқига эга.

Сессия ишидаги фақат битта жиҳатни, ушбу масала муҳокама қилинаётган пайтда М. С. Горбачев тутган йўлни тилга олишни хоҳлардим. Назаримизда, у мунозара чоғида депутатларнинг бири сўзга чиқиб, мамлакатимизда бошқарувнинг президент шаклини таъсис этиш ғоясига қандайдир шубҳа билан қараб, уни «идоравий ўйинлар» билан бевосита боғлаганлигига қизғин, ҳаяжон билан луқма ташлаб, ўз муносабатини билдирди. СССР Олий Советининг Раиси бунга мамлакатимизда юзага келган вазият, ҳаётнинг ўзи мажбур этаётганлигини ва президентлик ўрни шахсан унга эмас, балки аҳвол тобора беқарорлашиб бораётган вазиятда энди яшай олиши мумкин бўлмаган давлатимиз учун зарурлигини залга дадил айтди.

Ахир, бу сабот-матонат юзага келаётган сиёсий вазиятга ленинчасига ўз вақтида муносабат билдириш санъатини эгаллаб олишнинг намунаси эмас-ми? Лениннинг «ҳозирги пайтга» қай даражада эҳтиросли равишда даъват этганлигини эслайлик: бугун ҳали вақт бор, эртага эса кеч бўлади. Кўп депутатлар президент тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш чоғида мазкур масалани кечиктирмай ҳал этиш зарурлиги ҳақидаги таклифни қўллаб-қувватладилар.

Мунозаралар чоғида ҳаммага яхши таниш бўлган латвиялик депутат В. И. Алкснис ва нисбатан кам таниш бўлган қирғизистонлик депутат Г. А. Комаров бошчилигида «Иттифоқ» деб аталган депутатлар группаси тузилганлиги тўғрисида айтилган хабарни мамлакатимиз жамоатчилиги пайқаган бўлса керак, деб ўйлаймиз. Группанинг сиёсий мақсадларини фақат табриклаш мумкин. Федератив тузумни, СССРнинг яхлит давлатлигини сақлаб қолиш учун кураш, ажралиб чиқиш, миллатчилик ва шовинизмга қаршилик кўрсатиш шу группанинг асосий мақсадларидандир.

Ҳозир парламентда сиёсий мақсадлари ва манфаатлари жиҳатидан аниқ шаклланган учта — «аграрчилар», «регионлараро ҳаракат қилувчилар» ва «иттифоқдошлар» бирлашмалари бор. «Иттифоқдошлар» бошқа парламент группаларининг ҳаммаси билан кенг кўламда ва амалий ҳамкорлик қилишга тайёр эканликларини қатъий равишда айтдилар. Нима ҳам дердик, куч-ғайратларни бирлаштириш учун керагидан ҳам кўпроқ сабаблар бор. Мамлакатимиздаги муҳитнинг ўзи, шу жумладан депутатларнинг фикрлари уюшишни талаб қилмоқда.

Ҳар бир сессия халқ депутатидан жуда катта масъулиятни талаб қилади, бинобарин ҳозирги сессия бу жиҳатдан аввалги барча сессиялардан ўтиб тушаётгандек туюлмоқда. Бутун бошли жуда муҳим, асосли қонунларни қабул қилишнинг ўзи бўладими? Бундай қонунларсиз қайта қуриш йўлидан янада олға силжишни тасаввур этиш мумкин эмас. СССРда Мулкчилик тўғрисидаги ва ер тўғрисидаги қонунлар уларнинг энг асосийларидир. Ушбу қонунларнинг лойиҳалари юзасидан қандай музокаралар бўлганлиги яхши маълум, назаримизда қизиқарли бўлган баъзи жиҳатларнигина эслатиб ўтишни хоҳлардик.

Депутатлар мамлакатимиз учун оғир бўлган шу даврда ижроия ҳокимиятга ёрдам беришни жуда хоҳлашмоқда — бу бизнинг кузатувлардан чиқарган хулосаларимиздан бири. Маълумки, бундай манзарани ҳар доим ҳам кузата олмаган эдик. Қонун чиқарувчилар минбарга чиқишдан олдин у ёки бу қонун лойиҳасини ҳимоя қилиб, ҳукумат вакилларига қай даражада ишончсизлик билан саволлар беришганини эслайлик. Масалан, бу гал Мулк тўғрисидаги Қонун лойиҳаси бўйича докладчига босиқлик билан, осойишталик билан нисбатан кам саволлар берилди. Эҳтимол, эндиликда ажойиб мунозарачи сифатида танիганимиз Л. И. Абалкин доклад қилгани учундир? Албатта, биз ҳаммамиз қонун чиқарувчилар билан ижроия ҳокимият ўртасида тўла уйғунлик фақат назарияда мавжудлигини яхши тушунамиз, чунки ҳамманинг, шу жумладан халқнинг ҳам манфаати битта: ўзгартиришлар муваффақиятидир. Хўжалик юритиш ва бошқарувда янги таъсир доирасига эришмасдан ҳаётни яхшилаш мумкинми? Қонунлар социализмга зарур жўшқинлик бахш этиш мақсадида қабул қилинади.

Мулк тўғрисидаги Қонун лойиҳаси муҳокама қилиб бўлинди. У тузатишлар ва қўшимчалар билан қабул қилинишига шубҳа билдириш қийин. Давлат мулки охир оқибатда ўзининг ҳақиқий эгасини топиши, уни мужмал кишилар эмас, ишнинг кўзини биладиган одамлар тасарруф этиши учун давлат мулкини тубдан янгилаш, изчил демократлаштириш зарурлиги равшан муаммо бўлиб турибди.

Сессия 19 февралда ўз ишини давом эттирди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Турли миллатларга мансуб меҳнаткашларнинг кўпдан-кўп истакларини эътиборга олиб, Меҳнат Қизил Байроқ орденли М. Горький номли давлат рус академик драма театри коллективининг қурилаётган бинони миллатлараро театр учун бериш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлаб, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Тошкент шаҳрида республиканинг театр ва концерт коллективлари ҳамда миллий-маданий марказлар ва уюшмаларнинг ижодий коллективлари учун Тошкент шаҳрида миллатлараро «Наврўз» давлат театрини барпо этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

«Наврўз» саҳнаси, унинг студияси Совет Иттифоқи қардош республикаларининг театр-концерт коллективларига, Ўзбекистоннинг барча миллий-маданий марказларига ва уюшмаларига бериладиган бўлади. «Наврўз» программасида ўзбек — рус тилларидаги ва СССР халқларининг бошқа тилларидаги спектакллар, концертлар, фестиваллар, профессионал санъат ва ҳаваскорлик ижодиёти кўриклари ўтказилади.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига давлат «Наврўз» миллатлараро театрининг дирекциясини тузиш, барпо этилаётган театр базасидан республиканинг миллатлараро маданий маркази сифатида фойдаланишни кўзда тутиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига 1991—1992 йилларда ҳозир ишлаб турган М. Горький номидаги театрни таъмирлаш, техника билан жиҳозлаш ва тубдан тузатиб бериш вазифаси юклатилди.

Республика ҳукуматининг қарорида таъкидланишича, «Наврўз» театрининг барпо этилиши байналмилал тарбияни янада яхшилашга, Ўзбекистонда яшаб турган барча миллат ва элатларнинг маданий бойликларини ривожлантиришга ва шу бойликлардан ҳаммани баҳраманд этишга хизмат қилади.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ М. ГОРЬКИЙ НОМИДАГИ ДАВЛАТ РУС АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ

ОЧИҚ ХАТИ

Азиз ўртоқлар!

Биз сизларга — ватандошларга, Совет Ўзбекистони пойтахтининг, шунингдек бутун республиканинг аҳолисига мурожаат этяпмиз. Қуйида биз айтадиган гаплар ҳар биримизга ва ҳаммамизга тааллуқли эканига ва социалистик мамлакатимизнинг ватанпарварлари бўлган гражданларнинг ҳаммасига тегишли эканига ишончимиз комил. Биз ижтимоий турмуш учун ҳамма нарсадан азиз бўлган нарса ҳақида — ялпи осойишталик, фаровонлик, бахт-саодат йўлида биргалашиб сарфлаётган куч-ғайратларимизни жипслаштирувчи дўстлик, халқларнинг буюк дўстлиги ҳақида гапиряпмиз.

Бир вақтлар Максим Горький: маданият пешволари, сизлар ким билан биргасиз, — деган саволни берган эди. Бу савол гарчи бошқача урғу касб этган бўлсада, ҳозирги кунда ҳам ўзининг асосий аҳамиятини сақлаб қолмоқда. Назаримизда, бу савол ҳатто маънавий мажбуриятлар мавзуини кучайтириб, моҳият жиҳатдан сермазмун бўлиб қолди. Бу саволга бизнинг берадиган бирдан-бир тўғри жавобимиз: кўпмиллатли Советлар мамлакатининг халқи билан биргамиз! — дейишдан иборатдир.

Ҳозир ҳар биримиз табаррук дўстлик туйғусини мустаҳкамлаш йўлида ҳамма ишни қилишга бурчлимиз. Бунинг учун санъатнинг қурби етади. Айниқса жонли ва оммавий санъат, халқ ишонадиган ва халққа таъсир қиладиган санъат бўлмиш театр санъатининг бунга қурби етади.

Бу мактубда биз аниқ-равшан масала хусусида мурожаат этиб, республика ҳукуматига ўз таклифимизни киритамиз ва жамоатчиликнинг қўллаб-қувватлашига умид қиламиз.

Тошкентда — бир вақтлар эски шаҳар билан янги шаҳарнинг чегараси ўтган жойда бизнинг театримизга атаб қурила бошлаган бино, афсуски, кўп йилдан буён битмай ётибди. Яқин келажакда унинг қуриб битказилиши тайин. Биз республикадаги энг катта иморат бўладиган шу бинода ҳозир бениҳоя муҳим ва сўзсиз олижаноб алоҳида вазифани амалга оширишга аталган мустақил муассаса сифатида миллатлараро театр ташкил этишни таклиф қиламиз. Биз ва томошабинларимиз кўп йиллардан буён ўрганиб қолган жойда зарур, эҳтимолки, туб таъмирлаш йўли билан коллективимизнинг ижодий эҳтиёжларига жавоб берадиган бино барпо этиб берилса, бас.

Тошкент кўпмиллатли театри Ўзбекистон пойтахтининг кўрки бўлиб қолсин. У республика саҳна санъатининг марказига айлансин ва унинг саҳнасида мамлакат республикаларининг коллективлари, область театрларимиз ижодкорлари ўзларининг энг яхши томошаларини кўрсатсинлар. Мана шу янги театр Ўзбекистонда яшовчи халқлар миллий маданиятлари марказлари системасидаги энг муҳташам кошоналардан бири бўлиб, уларнинг мулоқоти, яқинлашуви, дўстлиги макони бўлиб қолсин! Мана шу янги театр иштирокида маданиятимиз гуллаб-яшнайверсин, кўп халқларнинг илғор анъаналаридан баҳра олган ва Октябрдан кейинги ўн йилликлар давомида олға томон катта қадам ташлаган Ўзбекистон санъати равнақ топаверсин!

Театр коллективининг топшириғига биноан мактубга қуйидагилар имзо чекдилар:

СССР халқ артисти М. Ф. МАНСУРОВ, Ўзбекистон ССР халқ артисти В. А. РУСИНОВ, Ўзбекистон ССР халқ артисти В. Д. АЛЕКСАНДРОВА, Ўзбекистон ССР халқ артисти Л. Н. ГРЯЗНОВА, Ўзбекистон ССР халқ артисти В. В. ПАВЛЕНКО, Ўзбекистон ССР халқ артисти К. Г. ЕФРЕМОВА.

Очиқ хат театр коллективининг умумий йиғилишида 1990 йил 14 февралда қабул этилган.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

СИРДАРЁ ОБЛАСТИНИ ҚАЙТАДАН БЎЛИШ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАРКИБИДА ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИНИ ТИКЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Сирдарё области қайта бўлинсин ва Ўзбекистон ССР таркибида маъмурий маркази Жиззах шаҳрида бўлган Жиззах области қайта тиклансин.

Сирдарё областининг Жиззах шаҳри, Арнасой, Бахмал, Ғаллаорол, Жиззах, Дўстлик, Зомин, Зарбдор, Мирзачўл, Октябрь, Пахтакор ва Фориш районлари Жиззах области таркибига берилсин.

2. Сирдарё областининг маъмурий маркази Жиззах шаҳридан Гулистон шаҳрига кўчирилсин.

3. Мазкур Фармон 1990 йилнинг 1 мартидан кучга киритилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри.
1990 йил 16 февраль.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига ва маҳаллий Советлар депутатлигига сайловлар бўлиб ўтди

Пойтахтнинг Собир Раҳимов ноҳиясидаги 372-сайлов жойидаги кўпчилик аҳоли 18 февраль куни номзодларни танлашда иштирок этди. Чапдаги суратда Маданият маҳалла қўмитасининг раиси Ҳ. Қурбонов ва Ж. Низомовлар; шароит тақозоси билан сайловлар куни истиқомат жойларидан олисда бўлган фуқаролар ҳам овоз беришда иштирок этадилар, албатта. Тошкент тиббиёт институтининг 1-клиникаси беморлари номзодлар учун овоз беришмоқда (ўнгда).

Сурат муаллифи Даврон АҲМАД.

● Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига ва маҳаллий Советлар депутатлигига сайловлар бўлиб ўтди

КИМЛАРГА ИШОНЧ БИЛДИРИЛДИ?

РОСТИНИ айтганда, вилоят сайлов комиссияси жойлашган хонага келишимиздан мақсад — мавжуд 210 та сайлов мавзесида овоз бериш қандай тартиб ва вазиятда ўтганлиги ҳақида муштарийларга аслидагидек ҳикоя қилиш эди. Тахминимизча, жойлардан тинимсиз қўнғироқлар бўлиб, сайловларнинг бориши ҳақида кутилган ва кутилмаган маълумотлар келиб туриши керак эди. Лекин тахминимиз нотўғри бўлиб чиқди, овоз бериш жараёнлари ҳамма сайлов мавзеларида хотиржам ва осойишталик билан кечди. Чунончи, жойлардан олинган маълумотларга қараганда, соат 12 гача вилоятдаги ҳамма сайлов участкаларида сайловчиларнинг 58,4 фоизи овоз бериб бўлган. Соат 17 да жами 1 миллион 154 минг 221 сайловчининг 75 фоизи овоз беришга улгурган.

Тўғри, аввалги сайловларда бўлганидек, «бир овоздан» ёки «юз фоиз» деган гаплар йўқ энди. Аслида йўқ бўлгани ҳам яхши. Чунки, ўша пайтлардаги «якдиллик» ҳақиқатдан йироқ эканлигини ҳамма бўлмаса ҳам аксарият кўпчилик сайловчилар тушуниб қолдилар. Буни халқнинг сайловолди жараёнларидаги фаоллиги, талабчанлиги ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Ҳақиқатан ҳам сайловгача бўлган 2—3 ой давомида вилоят сайлов комиссияси учун вақт билан ҳисоблашмай ишлашга, бир қатор муаммо, баҳс, ҳатто, жанжалларни ҳал этишга тўғри келди. Баъзи ҳолларда эса мавзе сайлов комиссияларининг хатоларини тўғрилашга мажбур бўлинди. Чунончи, 157-Сўқоқ сайлов мавзесидан 3—4 муқобил номзод қатори З. Салимов ҳам рўйхатга олинган эди. Аммо иш жойидан командировкага жўнатилгани сабабли шу мавзедан номзоднинг овозга қўйилиши ҳақида вақтида ёзма розилик беролмади. Мавзе сайлов комиссияси номзод қонунни бузди, деб уни рўйхатдан чиқарди. Вилоят сайлов комиссияси бу ишга аралашишга мажбур бўлди ва вазиятни аниқлаб, номзоднинг ҳуқуқини ҳимоя қилди.

Чирчиқдаги 43-Ёшлик сайлов мавзесидан рўйхатга олинган бир номзодни эса бюллетенга киритилиш ҳуқуқидан маҳрум қилишга тўғри келди. Боиси — унинг номзоди меҳнат коллективи, жамоат ташкилоти ёки аҳолининг турар-жойдаги йиғилишидан эмас, балки қандайдир касаба уюшмасининг таъсис мажлисида кўрсатилган экан.

Умуман бундай тушунмовчиликлар жуда кўп бўлди. Аммо шунга қарамай, сайловчилар фаоллигининг кескин ошганлиги қувончли ҳолдир. Биринчидан, ҳозир аҳоли турар-жойлардаги йиғилишларида номзод кўрсатиш анча кучайди. Масалан, кечаги сайловлар чоғида 20 нафардан зиёд ана шундай номзоднинг исми-шарифи бюллетенга киритилган эди. Иккинчидан, энди якка номзодлик камайиб, муқобил номзодлик одат бўлиб бораяпти. Бу сафар ўнлаб бюллетенга уч ва ундан ортиқ номзод киритилди. Илгари бюллетенга киритилган номзоднинг депутат бўлиши тайин эди, чунки, номзодлар якка бўларди. Энди эса битта мандат учун, ҳатто, беш киши ўртасида қизғин кураш бормоқда. Аслида сайловлар шундай бўлмоғи керак. Акс ҳолда депутатнинг қадри ҳам, масъулияти ҳам ваколатига яраша бўлмайди.

— «Сайлаш» деган сўзда «танлаш» деган маъно ҳам бор,— дейди вилоят сайлов комиссияси аъзоси Нурмуҳаммад Носиров.— Танлаш учун эса номзод камида икки киши бўлиши керак. Шу маънода олганда бу сафар вилоятимиз худудида Ўзбекистон ССР халқ депутатлиги учун ажратилган 58 мандат учун 112 номзоднинг кураш олиб борганлиги сайлов системамизнинг такомиллашиб, демократлашиб бораётганлигидан далолатдир.

— Менимча, демократик сайловлар ҳақида қувониб гапиришга ҳали бироз эрта,

— дейди вилоят Шўроси ижроия қўмитасининг ташкилий-инструкторлик бўлими мудири Жамол Турдиалиев.

— Вилоят Шўросига сайлов ўтказувчи 210 та сайлов мавзесидан 111 тасида номзодлик муқобилсиз эканлиги шундай хулоса беради. Биз беистисно, ҳамма сайлов мавзеларида камида икки нафардан номзод рўйхатга олинадиган бўлмагунча, сайловларимизни тўла демократик дея олмаймиз.

Жамол Жалиловичнинг фикрини давом эттириб, айтиш мумкинки, муқобилсиз номзодлик айрим партия ва шўро аппаратларининг сайловларни эскичасига яъни ортиқча ташвишсиз, тинч ўтказишга интилиши оқибатидир. Бунинг устига якка номзодларнинг аксарият кўпчилиги айнан партия ва шўро аппаратлари раҳбарлари эканлиги сайловчиларни ажаблантирмоқда.

Аммо сайловчиларнинг ўзларида ҳам ҳуқуқий билимнинг етишмаслиги жуда кўп пала-партишликларга, тушунмовчиликларга, қонунларнинг бузилишига сабаб бўлаётир. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Шўролар депутатлари сайловлари тўғрисидаги Қонунларнинг лойиҳалари эълон қилинганига қарийб ярим йил бўлди. Бу давр ичида уни ўрганишгина эмас, балки ёд олиш мумкин эди. Афсуски, бу қонунлар фақат зиёлиларнигина қизиқтирди холос, асосий халқ оммаси эса бефарқ муносабатда бўлди. Шунинг оқибати ўлароқ кўплаб сайловчиларнинг номзод кўрсатиш ва уларни рўйхатга олишга бағишланган йиғилишларда фаоллик кўрсатмаганликлари, овоз бериш чоғида эса қўлларидаги бюллетенларини нима қилишни билмай, сайлов қутиси ёнида саросимада туриб қолганликларини ачиниб кузатдик.

Бунда мавзе ва участка сайлов комиссияларининг ҳам айби бор, албатта. Умуман, сайловлар олдидан чинакам амалий тарғибот-ташвиқот бўлмади. Сайловчиларнинг ярмидан кўпи кимларга (ёки кимга) овоз бераётганлигини қўлига бюллетен олгандагина билади. Агар номзодларни таниса яхши, аммо танимаса-чи, ўйлаб ўтиришга вақти йўқ-ку, демак, кўр-кўрона ҳаракат қилишга мажбур. Лекин Шўролар ҳокимиятига мухтор вакилни кўр-кўрона сайлаш тўғри бўлармикин? Ўтган давр бу саволга жавоб берди аслида.

Афтидан, мавзе ва участка сайлов комиссиялари составини сайлашга асосий сайловларга бўлгани каби жиддий эътибор бермаса бўлмайдиган кўринади. Чунки, жамоатчилик асосида ишлайдиган бу икки вақтинчалик ташкилот номзодларни бюллетенга киритиш ва овоз бериш якунларини чиқариш, умуман сайловлар тақдирини ҳал қилади. Бу икки жамоатчи ташкилот бутун фаолияти давомида мутлақо даҳлсиз, ташқаридан бўладиган ҳар қандай таъсир ва тазъйиқдан холи турмоғи лозим. Ана шунда вақтини ўзининг асосий вазифасига яъни сайловчилар орасида зарур тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришга сарфлайди, натижада тушунмовчилик ва қонунбузарликлар камаяди, энг муҳими —сайловчиларнинг чинакам демократик сайловларга нисбатан сўниб бораётган ишончини қайта тиклайди, уларнинг фаоллигини кучайтиради, шўроларга чинакамига лаёқатли ва муносиб мухтор вакиллар сайланишига умид уйғотади. Ўйлаймизки, кечаги сайловлар якуни ҳам мана шу фикрга ойдинлик киритади.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Тошкент ноҳияси «Ленин йўли» колхозидаги 13-сайлов жойида жумҳурият халқ депутатлигига кўрсатилган икки номзод — шу хўжаликнинг раиси С. Муҳаммаджонов билан шифокор А. Абдуалиев учун овоз берилди. Суратда: (чапдан ўнгга) оқсоқолларимиз Ё. Боймуҳамедов, А. Набиев, Н. Носировлар номзодлар учун овоз беришмоқда (ўнгдаги суратда).

Чапдаги суратда ҳам Келес шаҳридаги 4-сайлов жойида номзодлар учун овоз бериш чоғи. Тасвирда (чапдан ўнгга) Ким Роберт Чер-Сенович, Наталя Ким ва Саодат Муҳаммадовалар.

Сурат муаллифи Даврон АҲМАД.

ПОЙТАХТЛИКЛАР ОВОЗ БЕРИШДИ

ТОШКЕНТ шаҳар сайлов комиссиясининг қароргоҳида 18 февраль куни телефон дастаклари орқали симнинг нариги тарафидагиларга йўл-йўриқ бераётган, кимлардандир ахборот олиб ёзув машинкаларининг тинимсиз шовқинида яхши эшитилмаётганлиги учун мавзе рақамларини қайта-қайта сўраётган, столлар устига мук тушиб, нималарнидир тез-тез ёзаётган ва қўлларида қоғоз дасталарини тутиб, турли эшикларга шошилаётган кишиларни кўриш учун ҳозирланиб келгандик.

Аммо кутганимиз бўлмадигина эмас, ҳатто, бу ердаги вазият ўйлаганимизнинг тескариси бўлиб чиқди. Комиссия жойлашган каттагина қироатхонада унинг уч аъзоси бемалол ўтиришарди.

Навбатчи Очил Бўриев ҳозир ишнинг қизиғи сайлов участкаларида кетаётганлигини айтди.

— Сайловнинг якунларини кечаси соат ўн, ўн бирлардан бошлаб чиқаришимиз керак. Бизнинг югур-югуримиз ўшанда бошланади. Сайловчилар қўнғироқ қилиб туришибди. Фақат онда-сонда. Ҳамма ишлар жойида. Менимча сиз сайлов бўлаётган жойларга борсангиз яхшироқ бўларди.

Маслаҳат маъқул бўлди.

143-участкага келганимизда сайловчилар оқими озайиб қолганди.

— Олдинги йилларга қараганда бу сафар сал сустроқ бўлаяпти,— деди комиссия раиси Маратбек Рустамбеков,— биздан жумҳурият халқ депутатлигига Бастакорлар уюшмасининг раиси А. Жабборов билан генерал-лейтенант Г. Кондратьевнинг номзодлари кўрсатилган. Уларга ҳеч кимнинг қаршилиги йўқ. Лекин, иккаласининг сайловлар олдидаги мунозаралари анча ўткир бўлди. Масалан, Аҳмад Ҳамидовичга кексайиб қолмадингизми, деган савол берилган бўлса, Г. Кондратьевга ҳам баъзи бир эътирозлар бўлди. Хуллас, гап кўп. Натижаларини сайловлар тугагандан сўнг кўрамиз.

145-сайлов жойида эса бизга тадбирлар давомида, бирор тушунмовчилик ёки бахсли вазиятлар бўлмаганлигини айтишди.

Бевосита сайловларнинг ўзига келадиган бўлсак, кечки соат 16 ларда сайлов жойига келиб овоз берганларнинг миқдори 70 фоиздан ошиб кетганди.

Р. ХУДОЁРОВ.

ҲИММАТЛИ ҚУРУВЧИЛАР

БУНДАН ярим йил илгари Куйбишев ноҳияси алоқа тармоғининг 77-почта бўлими жойлашган бинони кўрган киши ҳозир уни таний олмаслиги аниқ. Эндиликда ўша чириб кетган тунукалардан нишон ҳам қолгани йўқ. Яроқсиз ҳолга келган пол тахталари ўрнига оқ, кулранг мармартошлар ётқизилган. Нураб кетган деворлар эса тўлиқ таъмирдан сўнг ўзгача чирой касб этиб турибди: юқориси гуллар билан безатилган бўлса, пастки қисми одам бўйи баравварлигида тўқ жигарранг ёғоч материал билан қопланган. Бинонинг ташқи томонига қайта ишлов берилиб шарқона услубдаги қиёфага эга бўлди.

— Сувни айтмайсизми,— дейди почта ходими Г. Пашкова,— Илгари ҳатто қўл ювишга совуқ сув ҳам йўқ эди. Сантехниклар дам олиш хоналарига қувур ўтказишди. Энди жўмраклардан совуқ сув ҳам, иссиқ сув ҳам оқиб турибди. Энг муҳими, иситгичлар ўрнатилди. Хоналар иссиқ, ишлаш учун барча шарт-шароит мавжуд. Қурувчиларга раҳмат.

— Кооперативимиз уч бригададан иборат,— дейди «Строитель-2» кооперативи раиси В. А. Булатов.— Бу объектда М. Солнцев бригадаси ишлаган. Айниқса дурадгор Н. Чернов, пардозловчи А. Ҳакимов, сувоқчи Р. Еникеевлар сидқидилдан меҳнат қилдилар. Улар пардозлаш ишларини тез ва сифатли бажаришди. Натижада объектни муддатидан илгари фойдаланишга топширдик.

Шуни мамнуният билан қайд қилиш кераккки, ҳозир «Совпластитал» — Совет-Италия ҳамкорлик корхонаси буюртмасига мувофиқ Чилонзор ноҳиясидаги фирма магазини биносини қуришга киришган «Строитель-2» кооперативи 21-болалар уйига нақд 2 минг сўм пул инъом этди. Куйбишев ноҳиясидаги бу масканда тарбияланаётган 120 бола қурувчилардан миннатдор. Болалар уйи коллективи совға қилинган бу пулларга магнитофон, овоз кучайтиргич сингари анжомлар харид қилди.

Ш. ҲИДОЯТОВ.

● КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳасини муҳокама қиламиз

ДЕМОКРАТИЯЛАШНИНГ ЁРҚИН ЙЎЛИ

Матбуотда эълон қилинган КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳаси ҳамма жойда зўр қизиқиш уйғотди. У қизғин муҳокама қилинмоқда. Муҳокама давомида бу ҳужжат янги-янги фикрлар билан бойитилмоқда, партия ҳаётини тўла демократиялаш бўйича тутилган йўл қўллаб-қувватланмоқда.

Эсимизда, партия ҳаётини демократиялаш тўғрисидаги дастлабки йўлланмалар КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида, сўнг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида берилган эди. Пленум ва конференция қарорлари асосида маълум ишлар қилинди. Лекин улар қайта қуриш талаблари даражасида бўлмади. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳасида эса сиёсий ҳаётимизни янада демократиялаш, инсонпарвар, демократик социализм қуриш йўллари яна ҳам аниқ, равшан кўрсатиб берилди.

Лойиҳа коллектив меҳнати самараси бўлганлиги учун ҳам кўп жиҳатдан мукаммалдир. У КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль Пленумида атрофлича муҳокама қилиниб, тўлдирилиб, пишитилиб, сўнг қабул қилинди. Лойиҳа хусусида фақат КПСС Марказий Комитети аъзолари эмас, балки Пленумга таклиф этилган оддий коммунистлар ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Бу таклифларнинг аксарияти лойиҳада ўз ифодасини топди.

Лойиҳа боблари ва моддаларини ўқиб кўпгина янгиликлардан хабардор бўлдик. Эндиликда партия давлат ҳокимияти ваколатларини ўзи зиммасига олмайди. Лойиҳада таъкидланганидек, унинг роли — афзалликларга ҳамда СССР Конституциясида ўзининг алоҳида мавқеининг мустаҳкамлаб қўйилишига даъво қилмаган ҳолда, коммунистлар орқали ҳаракат қилувчи демократик асосда тан олинган сиёсий раҳбар бўлишдан иборат. Шу муносабат билан партия мамлакат Асосий қонунининг 6-моддаси юзасидан Қонун лойиҳаларини таклиф қилиш ташаббуси тартибида СССР халқ депутатлари съездига тегишли таклиф киритиш зарур, деб ҳисоблайди. Шу тариқа кўпдан бери баҳсга сабаб бўлиб келаётган муаммо ўз ечимини топади.

Лойиҳанинг кўп жиҳатдан мукаммаллиги сезилиб турибди. Лекин унга яна ҳам аниқлик киритиш мумкин эди. Ҳужжатда партиянинг тузилиши ҳақида гап боради-ю, аммо унинг вазифалари аниқ кўрсатилмайди. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида ҳам шундай бўлган эди. Конференция қарорлари асосида партиянинг тузилиши бироз такомиллашгандек бўлди. Лекин вазифалар эскича қолаверди. Масалан, ноҳиямиз партия комитетида илгари саноат, транспорт ва алоқа бўлими бўларди. Конференциядан сўнг бу бўлим қисқартирилди. Лекин у бажараётган вазифа ижтимоий-иқтисодий бўлим зиммасига юкланди.

Ҳозир аъзолик бадаллари ҳақида ҳам кўп гап бўлаяпти. Биз бадалларнинг ярмини бошланғич партия ташкилотлари ихтиёрида қолдириш тарафдоримиз. Чунки моддий базасиз бошланғич партия ташкилотлари мустақил бир ишни ҳал этолмайди. Маблағ бўлмагандан сўнг у хўжалик раҳбарига ёки касаба уюшма комитетига ялинишга мажбур бўлади. Лойиҳада шама қилинганидек, бундан буён ҳам бадаллар тўла миқдорда вилоят партия комитети ёки партия Марказий Комитети ихтиёрига ўтказилади. Бошланғич партия комитети ҳам, ноҳия партия комитети ҳам бадалларга «хўжайин» бўла олмайди. Бу бизнингча адолатдан эмас. Бадаллар тақсимоти бўйича лойиҳага аниқлик киритиш керак.

Лойиҳада партия ташкилотларининг тузилиши хусусидаги фикрларни тўлдириш мақсадида биз ўз таклифимизни баён этмоқчимиз. Партия органлари ниҳоятда кўп босқичлидир. Буни узоққа бормай ўзимиздаги аҳволдан ҳам билса бўлади. Бошланғич партия ташкилоти бирор масалани ҳал қилиш учун ноҳия партия комитетига, ундан сўнг шаҳар, вилоят партия комитетларига, ниҳоят, партия Марказий Комитетига мурожаат қилиши сир эмас. Шу жараённи ўрганиб, бизда Тошкент шаҳар партия комитети кераклмикан, деган савол туғилди. Қишлоқ ноҳия партия комитетлари қатори Тошкент шаҳридаги ноҳия партия комитетлари ҳам бевосита вилоят партия комитетига бўйсуниши мумкин. Ҳозир эса биз шаҳар партия комитетидан қандай топшириқ олсак, орадан кўп ўтмай вилоят партия комитетидан ҳам шундай топшириқ оламиз. Кўпбосқичли раҳбарлик бизни асосий ишларимиздан нари суриб қўяяпти. Таркибида ноҳия партия комитетлари бўлган барча шаҳар партия комитетларини ҳам қисқартириш керак деб ҳисоблайман.

КПСС Марказий Комитетининг съездга Ҳаракат дастури лойиҳасини яна ҳам чуқур ўрганиш мақсадида яқин кунларда ягона сиёсий кун ўтказишни режалаб қўйдик. Ҳужжат коммунистларнинг очиқ партия йиғилишларида муҳокама қилинади, сиёсий ўқув машғулотларида атрофлича ўрганилади. Шу жараёнда янги-янги таклифлар туғилиши табиий.

А. АШУРОВ,
Фрунзе ноҳия партия комитети ташкилий ва кадрлар иши бўлими мудирининг ўринбосари.

АДОЛАТДАН ЭМАС

КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастури лойиҳасида партиянинг ўзи қайта қурилмаса, у пешқадамлик позициясини сақлаб қола олмайди, ўзи бошлаган ва халқ қўллаб-қувватлаган ишни мана шу кескин бурилиш даврида давом эттира олмайди, дейилган.

Мен кекса коммунист сифатида бу фикрга тўла қўшиламан. 17 йил давомида партбюро котиби бўлиб ишлаган пайтимда авторитар режимнинг партияга, унинг жамиятдаги ролига ва иш методларига салбий таъсир кўрсатганлигининг гувоҳи бўлганман. Биз қотиб қолган усуллар асосида ишлашга мажбур эдик. Оғизда коллегиаллик ҳақида гапириларди-ю, амалда юқори партия органларининг айтгани бўларди. Бундай ҳолат КПСС Уставида мустаҳкамлаб қўйилганди.

КПССнинг амалдаги Устави давр талабига тўлиқ жавоб беролмай қолди. Бу ҳол аъзолик бадаллари йиғишда ҳам сезилмоқда. Одатда бадаллар умумий даромад суммасидан олинади. Бу сумма ведомостда каттагина бўлади. Лекин ундан даромад солиғи, касаба уюшмага аъзолик бадали ушлаб қолингач, қўлга тегадиган пул миқдори маълум даражада камаяди. Шунга қарамай, партияга аъзолик бадаллари ведомостда кўрсатилган суммадан олинади. Ахир бу адолатдан эмас-ку. Бадаллар қўлга теккан нақд пул миқдоридан олинса кўнгилдагидек бўларди.

Партбюро котиби бўлиб ишлаган пайтимда бадал тўлаш масаласида коммунистларнинг кўп норозиликларини эшитганман. Лекин Уставни ўзгартириш қўлимиздан келмасди. Тақдирга тан бериб қўлга тегмаган пул ҳисобидан ҳам бадал тўлайверардик. Бу тартиб ҳозир ҳам сақланиб қолган.

Тўғри, коммунистик партияни тузиш пайтида, революция ва тикланиш даврида, Улуғ Ватан уруши ҳамда ундан кейинги йилларда партия моддий ёрдамга муҳтож эди. Шу боисдан ҳам аъзолик бадаллари кўп миқдорда олинаверди.

Ҳозирги кунда коммунистик партиямиз моддий ёрдамга муҳтож эмас. Партия бюджетига оммавий ахборот воситаларидан, нашриётлардан маблағлар ёғилиб турибди.

Шунинг учун ҳам аъзолик бадаллари тўлашни қайта кўриб чиқиш, уни фақат қўлга тегадиган аниқ маош ҳисобидан тўлашни қоида қилиб қўйиш лозим.

Энди пенсионер коммунистлар хусусида ўз фикрларимни айтмоқчиман. Маълумки, коммунистлар пенсияга чиққач, баъзан партия ташкилотларидан алоқани узиб қўядилар. Фақат вақти-вақти билан бадал тўлаб турадилар, тадбирларда, партия йиғилишларида тўла қатнаша олмайдилар. Менимча, пенсионер коммунистлар учетини улар истиқомат қилаётган жойларга кўчириш керак. Улар маҳалла ва массивларда тарбиявий иш олиб боришсин.

Пенсиядаги коммунистларнинг турмуш шароитларини ўрганиб, шунга яраша аъзолик бадаллари олинса, деган таклифим ҳам бор эди. Масалан, бадал миқдорини 20 тийин қилиб қўйиш мумкин.

Хуллас, буйруқ-кўрсатмаларни кўр-кўрона бажариш вақти ўтди. Ҳамма масалага қайта қуриш нуқтаи назаридан ёндашиш, инсонларга ғамхўрликни биринчи ўринга қўйиш пайти келди. Шу жиҳатдан қараганда КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳаси ҳар жиҳатдан қимматлидир.

Тожи ЮСУПОВ,
1952 йилдан КПСС аъзоси.

● Давлат тили тўғрисидаги қонун қандай бажарилмоқда?

ҚАТЪИЙ АМАЛ ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон ССРнинг Давлат тили тўғрисидаги қонунда ташкилот ва идораларда, ташкилий-амалий фаолиятда, иш юритишда ушбу қонун талабларига риоя этилиши зарурлиги кўрсатилган. Бу борада вилоят партия комитети аппаратида зарур тадбирлар амалга оширияпти. Вилоят партия комитети умумий бўлимининг мудири О. Й. ЙЎЛЧИЕВ мухбиримиз А. Носирова билан суҳбатда қуйидагиларни гапириб берди:

— Вилоят партия комитетида давр талаби, фаолларимиз фикр-мулоҳазаларидан келиб чиққан ҳолда ушбу қонун қабул қилинмасдан илгарироқ йиғилишларни ўзбек тилида олиб бориш чораларини кўрган эдик. Хусусан, 1989 йилда вилоят партия комитетининг учта пленуми, шунингдек, партия-хўжалик фаолларининг йиғилиши ўзбек тилида ўтказилди. Бунда давлат тили тўғрисидаги қонунда кўрсатилганидек, ушбу йиғилишлар барча иштирокчиларининг манфаатлари ҳисобга олинди. Ҳужжатлар лойиҳалари ўзбек ва рус тилларида тайёрланди. Нотиқларнинг нутқлари сўзма-сўз таржима қилиб борилди. Жойлардаги партия ташкилотлари фикр-мулоҳазаларини ўрганиш мақсадида шаҳар ва район партия комитетларига юборилган ҳужжатлар лойиҳалари ҳам икки тилда тайёрланди.

Обкомда иш юритиш ҳам давлат тилига ўтказиляпти. Чунончи, бизга ўзбек тилида шикоят, ариза, таклиф жўнатганлар шу тилда жавоб оладилар. Меҳнаткашларни қабул қилишда ҳам давлат тили тўғрисидаги қонунга амал қилинмоқда. Мурожаат қилувчи қайси тилда сўзлашишни истаса, унинг истаги қондирилади. Иш юритишда давлат тилидан фойдаланиш учун биз ўзбек алифбосидаги учта ёзув машинкасига эгамиз. Ўтган йилнинг 22 апрелида бўлиб ўтган пленумимизда меҳнаткашлардан келган турли мавзудаги шикоят ва аризаларни икки тилда тайёрлаб, пленум иштирокчиларига, колхоз ва совхоз раҳбарлари, райком котиблари, обком аъзолари бўлмаган вилоят раҳбарларига ҳам тарқатдик. Бу зардали хатларда уй-жой, озиқ-овқат муаммолари ижтимоий масалалар кўтарилган эди. Биз бундай иш услубини давом эттирамиз.

Партия комитетларимиз ҳам давлат тили асосида иш юритишга ўтмоқдалар. Масалан, Паркент ва Оққўрғонда партиявий ҳужжатлар ўзбек тилида тайёрланяпти. 637 та бошланғич партия ташкилотимиз ҳужжатлари ҳам давлат тилида олиб борилади. Шу йилнинг ўзида яна 385 та бошланғич ташкилот ҳам ҳужжатларни ўзбек тилида тайёрлашга ўтади.

— Вилоят партия комитети аппаратининг ходимлари биринчилар қатори ишдан сўнг давлат тилини ўрганиш курсини ташкил этганлар деб эшитганмиз.

— Жуда тўғри, бундан бир ярим йил муқаддам вилоят партия комитетининг ўша вақтдаги иккинчи котиби Р. А. Попов ташаббуси билан ўзбек тилини ўрганиш курси ташкил этилган эди. Унинг тингловчилари бўлган турли миллат вакиллари, жумладан, ўзбеклар ҳам давлат тилида яхшигина гаплашадиган бўлиб қолдилар. Бу курс машғулотлари ҳар ҳафтада бир марта мунтазам равишда ўтиб турибди. Машғулотларга 25 тингловчи қатнашмоқда. Шунингдек, вилоятимизнинг Тошкент, Ангрен, Олмалиқ, Чирчиқ, Янгийўл, Бекобод, Нариманов шаҳар ва бир қатор ноҳия партия комитетлари ҳузурида ҳам ана шундай курслар очилган.

— Давлат тилини жорий этишда қандай муаммоларга дуч келиняпти!

— Энг аввало, таржимонлар масаласида қийналяпмиз. Шуниси қизиқки, кўп миллатли жумҳуриятимизда бирорта ҳам олий ўқув юртида таржимонлар тайёрлаш йўлга қўйилмаган. Партия комитетлари стенографистлар масаласида ҳам қийинчиликларга дуч келяптилар. Тўғри, Тошкент шаҳрининг Бешёғоч даҳасида стенографистлар тайёрлаш курслари бор. Лекин нима учундир шу пайтгача ўзбек тилида стенограмма қиладиган мутахассислар тайёрлаш деярли йўлга қўйилмаган.

Ўзбек тилида ёзув машинкалари етишмайди, шаҳар ва ноҳия партия комитетларида, бошқа ташкилотларда йиғилишларни синхрон таржима қилиш учун техника воситалари йўқ даражада.

Яна бир муаммо. Давлат тили тўғрисидаги қонун қабул қилиниши билан атамалар масаласида ҳам тушунмовчиликлар кўпайди. Оммавий ахборот воситалари шу пайтгача ишлатиб келинган атамаларнинг ҳаммасини ўзбекчалаштиришга ҳаракат қилаяптилар. Бу яхши интилиш. Лекин кўп одамлар, шу жумладан, зиёлиларимиз ҳам баъзан газеталарда ёзилаётган, телевидение ва радио орқали айтилаётган эскича сўзларнинг маъносини тушунмай қолмоқдалар. Кўпинча газеталар бир хил атамаларни турлича ёзмоқдалар. Тилшунос олимларимиз бу масалада бизга ёрдам беришлари керак. Айтмоқчиманки, атамаларнинг номланиши ҳақида илмий асосланган ягона қўлланмага муҳтож бўлиб турибмиз.

Ҳар бир янги ишда, албатта, қийинчиликлар, муаммолар бўлади. Вилоят партия комитети уларни бартараф этиш чораларини кўрмоқда. Биз давлат тили тўғрисидаги қонун изчил ҳаётга татбиқ этилиши учун қатъий курашамиз.

МИШ-МИШЛАРГА ЧЕК ҚЎЯЙЛИК, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚЛАРИ ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК ВА ЖИПСЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

● Шу кунларда республика партия ва совет идораларига, оммавий ахборот воситаларига меҳнаткашлардан жуда кўп хат, телеграммалар ва турли фикрлар ёзилган мактублар келиб турибди, уларнинг муаллифлари масъулиятсиз унсурларнинг ижтимоий-сиёсий муҳитни кескинлаштиришга, одамлар ўртасида миллий адоват, ваҳима қилиш ва уларнинг шахсий хавфсизлиги учун саросималик келтириб чиқаришга уринишларга қарши норозилик билдирмоқдалар. Одамлар бу хатти-ҳаракатларни ғаламислик деб ҳисоблаб, тартиб ўрнатиш учун қатъий чоралар кўришни талаб қилмоқдалар. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданларнинг хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Фармонни астойдил қўллаб-қувватлашларини билдирмоқдалар, республиканинг барча гражданларини иғвогарларнинг ножўя ҳаракатлари пайини кўплашиб қирқишга, Ўзбекистоннинг барча халқлари ўртасида дўстлик ва жипсликни мустаҳкамлашга чақирмоқдалар.

Бугун мана шу мактублар, фикрлар, хат ва телеграммаларнинг бир қисмини эълон қиляпмиз.

М. УБАЙДУЛЛАЕВА,
Ўзбекистон ССР халқ артисти, Андижон шаҳри

Мен — аёлман, онаман, доимо тинчлик ва осойишталик бўлишини хоҳлайман. Ҳамма оналарнинг тилаги — мана шу. Озарбайжондаги воқеалар, Душанбедаги тартибсизликлар, рухсат этилмаган митинглар уюштирилаётганлиги ва мана шуларнинг оқибатида гуноҳсиз кишиларнинг қони тўкилиши — биз оналарни жуда ташвишга солмоқда. Одамларга нима бўлди ўзи, — деб сўрагим келади. Неча йиллардан бери турли миллат фарзандлари тинч ва аҳил яшаб, ёнма-ён ишлаб келар эдилар-ку, ахир. Нега энди баъзи кишилар мана шу дўстликка раҳна солишга, низо уруғларини сочишга уринмоқдалар?

Ҳа, турмушимизда камчиликлар кўп, аммо бу камчиликларни биз ўзимиз тузатишимиз керак. Уларни ҳеч ким биз учун тузатиб бермайди. Бунинг учун биз биргаликда ишлашимиз, ҳаракат қилишимиз керак. Бизнинг орамизда тартиббузарлар бўлмаслиги керак.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони аввало мана шунга қаратилган ва бу ҳужжат ғаламисларни жиловлаб қўйиши керак. Мен барча оналарга, аёлларга мурожаат этиб, фарзандларингиз нопок кишилар тузоғига илиниб қолишига йўл қўйманглар, деб айтмоқчиман.

Т. ЯКОВЛЕВА,
Тошкент авиация техникумининг муаллимаси

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданларнинг хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Фармонини жуда керакли Фармон, деб ҳисоблайман. Бироқ, менинг назаримда, у анча кечикиб чиқарилди. Бизнинг коллективимизда турли миллат кишилари меҳнат қилмоқда, бироқ ҳеч қачон миллий негизда бирон бир жанжал ёки низо чиққан эмас. Мамлакатимизнинг баъзи жойларида — Кавказ ортида, Душанбеда рўй бераётган воқеалар, биз телевизор орқали кўраётган ва газеталарда ўқиётган миш-мишлар бизни ташвишлантирмай қола олмайди.

Ҳукумат маъмурларининг қўлидан ҳеч нарса келмаяпти, улар доимо кечикиб қолишяпти, совет кишиларининг хавфсизлигини таъминлашга қодир эмас, деган тассурот вужудга келмоқда. Одамлар кечқурун кўчага чиқишдан қўрқсалар, метрога тушишдан ва машинага ўтиришдан чўчисалар, шу ҳам тартиб бўлдими.

Бунинг устига шаҳримизда ҳам ур-йиқит қилишга ҳозирлик кўриляпти, деган хилма-хил миш-мишлар юрибди. Буларнинг ҳаммасини маккорона бир қўл бошқариб турганлиги равшан. Хўш, нега ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларимиз ҳаракатсиз туришибди. Давлат хавфсизлиги комитети қаёққа қараяпти?

Кейинги вақтларда партия ва совет идораларининг ходимлари телевидение орқали тез-тез гапириб, вазиятни тушунтириб бераётганликлари, одамларни тинчлантираётганликлари яхши бўлди. Яқинда Зиёмов, Шоабдураҳимов ва бошқа ўртоқлар иштирокида берилган кўрсатув менга жуда ёқди, бутун аҳоли бу кўрсатувдан мамнун бўлди, деб ўйлайман. Афсуски, бу кўрсатув ўзбек тилида бўлди ва рус тилида сўзлашувчи аҳолининг бир қисми буни тушуна олмади. Шундай кўрсатувлар икки тилда ўтказилса яхши бўлур эди.

Умуман, менинг фикримча, шу кунларда партия ва совет идораларининг ходимлари кабинетларда ўлтира бермай, коллективларга ва аҳоли яшайдиган жойларга тез-тез бориб туришлари керак. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари миллатлар ўртасида нифоқ солиш йўлидаги ҳамма уринишларнинг пайини қонун доирасида қаттиқ аёвсиз қирқиб ташлашлари керак. Қандай чора кўрилганини одамлар ҳам билиб туришсин. Шундагина кўп кишилар ўйлаб гапирадиган бўладилар.

Н. АЛМЕТОВ,
КПСС аъзоси, уруш ва меҳнат ветерани Андижон райони

Мен 80 ёшдаман. Татаристонда туғилган бўлсам ҳам 60 йилдан бери Ўрта Осиёда яшаб турибман: 30-йилларнинг бошларида Туркманистонда Қизил Армия сафида хизмат қилдим, шундан кейин оиламиз Фарғона водийсига кўчиб келди. 1941 йил 24 июнда Улуғ Ватан урушига чақирилдим, 1945 йил декабрь ойининг охирида уйга қайтдим. Ўшандан буён Андижон районининг ҳозирги «Ямбол» совхози территориясида яшаб, меҳнат қилиб келяпман.

Буларнинг ҳаммаси — ҳаётимнинг ташқи кўрсаткичлари. Хўш мана шу олтмиш йил қандай ўтди? Аввало, ерли одамлар билан бирга яшаб, тинимсиз меҳнат қилдим, армияда хизмат қилиб юрган пайтларимда грузин ўз қўшиғини, ўзбек ўз ашуласини айтгани, туркман ўз шевасида хиргойи қилгани эсимда. Энг муҳими шуки, ҳаммамиз бир-биримизнинг дилимизни жуда яхши тушунар эдик. Кейинчалик, тинч пайтларда одамлар доимо бир-бирлари билан ҳамнафас, ҳамдам бўлдилар.

Хўш, энди орамизга ким нифоқ соляпти? Нега армани озарбайжонга ва озарбайжон арманига ғазаб ўтини сочаяпти? Нега Душанбеда қон тўкиляпти? Афтидан, мамлакатда беқарорлик бўлиши кимгадир манфаатли кўринади.

Шу боисдан ҳам, айтаманки, республика Олий Советининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар учун жавобгарлик тўғрисида қабул қилган Фармони жуда муҳимдир.

АН СЕН НАМ,
Тошкент область Ғалаба районидаги «Заря коммунизма» колхозининг бош агрономи

Тошкент область Ғалаба районининг «Заря коммунизма» колхозида ишлаб юрар эканман, миллатим корейс бўлса ҳам, ҳеч қачон ўзимни бегона, деб ҳис қилган эмасман. Ёнгинамда ўзбеклар, татарлар, руслар, тожиклар, корейслар ва бошқа миллат вакиллари бир жон, бир тан бўлиб меҳнат қилмоқдалар. Мен ватаннинг юксак мукофотига сазовор бўлдим. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони беришди. Турмушимиз жуда соз ва кўркам эди, аммо мамлакатимизда, ҳатто бизнинг республикамизда ҳам ягона аҳил оила — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида барча миллат ва элатларнинг осойишта яшашини хоҳламайдиган кучлар топилиб қолди. Ана шундай кимсалар рўй бераётган демократик жараёнларга зўр бериб халақит қилишга уринмоқдалар, ҳозирча улар бунга эришмоқдалар.

Шу муносабат билан республика Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданларнинг хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида» яқинда қабул қилган Фармонни жуда ўз вақтида кўрилган чора, деб дадил айта оламан. Бу Фармон республикадаги вазиятни барқарорлаштиришга, гўё қандайдир хавф-хатар бор деган бўлмағур миш-мишларнинг пайини қирқишга ёрдам беради.

Миллатлар ўртасига адоват солаётган, шу тариқа турмушимизда беҳаловатлик ва саросималик келтириб чиқараётган ғаламисларни қаттиқ жазолаш керак.

А. НАЗАРОВ,
Хива районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг аъзоси

Кейинги вақтларда республикамизда кескин вазият сезилмоқда, турли овозалар тарқалмоқда, булар бизни ташвишлантирмоқда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартибига ва гражданларнинг хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Фармони бизнинг кўнглимизни тўқ қилди. Бу масала республика раҳбарларини ҳам ташвишга солаётганини ва улар ўз меҳнатчилари ҳақида ўйлаётганини энди билиб олдим. Уни ўз вақтида қабул қилинган тўғри Фармон деб ҳисоблайман. Бу Фармон республикадаги вазиятни осойишта изга солиш йўлидаги жиддий қадамдир.

Б. БАҲРОМОВ,
Бухоро район «Сельхозхимия» бирлашмасининг агрономи

Бунақа Фармонни эртароқ қабул қилиш керак эди. Негадир доимо кечикиб қоляпмиз, муштлашувдан кейин ҳамиша қўл кўтаряпмиз. Хўш, бу муштлашувни ким чиқарди? Нопок одамлар: амалпарастлар, миллатчилар, жиноятчилар, пинҳона иш тутувчилар чиқарди, деб ўйлайман. Бизни қўрқувга, саросимага солиш ўшаларга керак, биз катта ишни — қайта қуришни бошлаганмиз. Бепарволигимиз, журъатсизлигимиз эса мана шу катта ишни хароб қиляпти. Бас, етар! Энг оддий тартиб ўрнатиш керак.

А. ОТАЖОНОВ,
Хоразм областидаги 296-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннанинг ғишт терувчилар бригадири

Мен оддий ишчиман, ўз меҳнатим билан кун кўраман. Менимча, дадил ҳаракатлар пайти келди. Агар турмушимизни алғов-далғов қилишни хоҳлайдиган кишилар бўлса, демак уларга қарши чора кўриш керак. Ахир, шов-шувлар нима ўзи? Шов-шувлар ўзича пайдо бўлмайди, у кимларнингдир ёвузлиги оқибатидир. Шов-шувлар фитнадан даҳшатлироқдир. У — аламзада ва маккор мақсаддир. Эълон қилинган Фармон саросима уйғотиш ишқибозларининг, енгил турмуш ишқибозларининг ва бизларнинг яшашимизга халақит берадиган бошқа кимсаларнинг пайини қирқади, деб умид қиламан.

Бригадамиз кўп миллатли. Аҳил яшаймиз. Одамга миллатига қараб эмас, балки унинг ишига, инсонийлигига, қалбига қараб баҳо берамиз. Бундан буён ҳам шундай яшаймиз ва ишлаймиз.

М. ЁҚУБОВ,
Хоразм область Янгиариқ районидаги уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси

Ниҳоят гапдан ишга ўтаяпмиз. Қачонгача жиноятчилар, экстремистлар, сафсатабозлар, шов-шув тарқатувчилар турмушимизга путур етказадилар?

Ниҳоят турли шов-шувларни тарқатувчилар эс-ҳушларини йиғиб олишар. Ахир, шу пайтгача ана шундай нохуш ишлар учун улардан ҳеч ким жавобгарликка тортилмас эди. Халқ чиқарилган Фармонни қўллаб-қувватлайди, уни тўғри ва ўз вақтида қабул қилинган Фармон, деб ҳисоблайди.

А. УМАРОВ,
«Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 12-цехи созловчиси

Чиқарилган Фармон Душанбеда рўй берган воқеалар бизда такрорланмаслигига ишонч бағишлайди. Дўстлик ва тинчлик — Ер юзидаги энг олий неъматлардир. Ҳар қандай халқ айни дўстлик ва тинчликни ҳамиша авайлаб сақлаб келган. Ўзбек халқи ҳамиша ўзининг меҳмондўстлиги, саховати, самимийлиги билан ажралиб туради. Тошкент шаҳри ўнлаб миллатларни жипслаштиргани бежиз эмас. Ана шу миллатларни ўзаро уруштириб қўйишга, адоват уруғини сочишга, ягона оилани парчалаб юборишга уринаётганларнинг қатъият билан пайини қирқиш зарур. Мен ишлаётган меҳнат коллективи қабул қилинган чораларни маъқуллайди ва бу чоралар осойишта вазиятга ишончимизнинг кафолоти бўлади, деб ҳисоблайди.

А. ҚУРБОНОВ,
Кегайли район халқ назорати комитетининг раиси

Қорақалпоғистонда 80 миллат вакиллари аҳил ва ўзаро ҳурматда яшайдилар. Республикамизнинг Қозоғистон, Туркманистон билан, Хоразм области билан, РСФСР ва Украинанинг кўпгина областлари билан алоқалари янада ривожлантирилди. Нима учун мамлакатимиз халқлари алоҳида ажралишлари кераклигини, кимлар ва нима учун бизларни миллатлараро адоватга ундаётганлигини тушунмаяпман. Боку, Душанбе шаҳарларида рўй берган воқеалар ўрта асрларга хос даҳшатли воқеалардир ва бунда халқлар эмас балки сафсатабозлик қилиб, ҳокимиятни қўлга олишга жон жаҳди билан уринаётган кимсалар айбдордир.

Ҳозирги вақтда мамлакатимиз турмуши яхшиланишининг кафолатлари пайдо бўлди. Кўпгина муаммоларни ҳал этиш йўллари белгиланмоқда ва улар КПСС Марказий Комитетининг XXVIII съездга ҳаракат дастури лойиҳасида кўрсатиб берилган. Шундай экан вазиятни кескинлаштиришнинг, миш-мишлар тарқатишнинг нима кераги бор? Кимлар шундай қилмоқда ва улар қайси ниятда бунга жазм қилдилар? Миш-мишларнинг пайини қирқиш, уларни тарқатувчилар эса ўз қилмишлари учун жавобгарликни ҳис этишлари керак, деб ҳисоблайман.

К. ЛЕОНТЬЕВ,
Термиздаги пахта тозалаш заводининг слесари

Мен мамлакатда ва республикада содир бўлаётган демократик ўзгартишларни бутунлай қўллаб-қувватлайман, аммо бегуноҳ кишилар ўлимини ҳеч қандай оқлаб бўлмайди, деб ҳисоблайман. Демократиялашни, ошкораликни кучайтириш борасидаги барча ютуқларимиз Кавказ ортида, Фарғонада рўй берган воқеалар ва Душанбедаги тартибсизликлар вақтида ҳалок бўлганлар ҳаёти учун жавобгарлигимизни соқит қила олмайди. Давлат минг йиллар давомида ўз гражданларининг хавфсизлигини таъминлаб келган, бугунги кунда эса у жамиятга қарши кучлар олдида ночор эканлигини кўпинча намоён этмоқда.

Мамлакатда ҳам, республикамизда ҳам тартибни йўлга қўйиш, ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш юзасидан фавқулодда чоралар кўриш зарур, деб ҳисоблайман.

Б. ОРТИҚОВ,
«Каршинефт» оператори, шаҳар Совети депутатлигига номзод

Шаҳарда осойишталик ва тартибни сақлаш учун биринчи галда турли миллат кишилари ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш, энг муҳими одамлар бир-бирларига «Сен ўзбек, сен рус, армани ёки грузин» демасликларига эришиш лозим. Одамларнинг инсоний фазилатларига, билимдонлигига ва ҳалоллигига қараб уларни баҳолаш керак. Бригадамизда 26 киши меҳнат қилади. Улар тўрт миллат — ўзбек, рус, тожик, корейс миллатлари вакилларидир. Аммо орамизда ҳеч қандай келишмовчиликлар бўлмайди. Бизлар бир-биримизга ҳурмат билан муносабатда бўламиз, ҳамиша бир ёқадан бош чиқариб, иш кўрамиз. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқариш топшириқларини ошириб бажарамиз.

А. ЭШОНОВ,
Косонсой пиллакашлик фабрикасининг меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи

1988 йилнинг охирида кимдир гўё Косонсойдаги оналар ва болалар санаторийсига Ливандан болалар олиб келинди ва улар маҳаллий аҳоли оилаларига берилади деган миш-миш тарқатди. Қанчадан-қанча кишилар вақтларини беҳуда кетказиб, етимларни ўз бағрига олиш мақсадида ҳузуримизга келишди. Бу миш-миш эканлигини билгач, ғоят ғазабланишди.

Бугунги кунда эса миш-мишлар Тожикистонда нохуш воқеани келтириб чиқарди. Биз, Косонсой районида истиқомат қилаётган тожиклар ҳаммани миш-мишларга ишонмасликка, ақл-идрокка амал қилишга даъват этамиз.

А. ҚОДИРБЕКОВА,
Нукусдаги Бердах номли ўрта мактаб директори

Бизда осойишталик, аммо Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қабул қилган Фармон баъзи қитмирлар, сафсатабозлар ва ишёқмаслар учун фойдали бўлади. Олдимизда қандай қийинчиликлар ва муаммолар турмасин, ваҳимага тушмаслигимиз керак. Кўчаларимизни ур-йиқит майдонига айлантирмаслигимиз зарур.

Турмуш мураккаб эканлиги ҳаммага равшан. Магазинларимиз бўм-бўш, нарх наво ошмоқда, чайқовчилар эса бундан фойдаланмоқдалар.

Аммо бардошли бўлишимиз лозим. Ўтиш даври ҳамиша қийин бўлади. Такрор айтаманки, энг муҳими, ваҳимага тушмаслигимиз, миш-мишларга қарши жипслашишимиз, одамларга ҳақиқатни гапиришимиз керак.

Фармон жиноятчиликка қарши курашиш учун илгари ташкил этилган муваққат комитетларга мадад бўлади. Шахсан мен шаҳримиз ва бутун Ўзбекистонда истиқомат қилаётган турли миллат кишиларининг осойишта турмуши ҳамлалардан мустаҳкам ҳимоя этилиши учун имкони бўлган барча ишларни қиламан.

Н. КАМОЛОВ,
Самарқанд медицина институтининг ректори

Бугунги кунда ҳукумат жамоат тартибини сақлашга қаратилган чораларни ҳамиша кечикиб қабул қилади, деган таъналарни тез-тез эшитиш мумкин. Одамлар тартибсизликлардан, масъулиятсизликдан, миллатлараро адоват чиқариб, миш-мишлар тарқатаётган айрим муртадларнинг бемаъни шафқатсизлигидан, иғвогарона ҳуружларидан чарчадилар. Қайта қуришга берилаётган бундай зарбалар одамлар орасида қўрқув, эртанги кунга ишончсизлик уйғотишга интилаётган жиноятчи ва пораҳўр унсурларга қўл келмоқда.

Фармон шунчаки расмий ҳужжат бўлиб қолмай, балки оғишмай амалга оширилиши керак. Фармоннинг Самарқандда турмушга татбиқ этилиши ўзининг дастлабки самарасини бермоқда, одамларни сергаклантирмоқда. Вазиятни издан чиқаришга уринишларга қонунни, ҳуқуқ-тартибот органлари билан жамоатчиликнинг қатъий ва дадил ҳаракатини қарши қўйиш даркор.

Н. АЗИМОВ,
Вобкент район ишлаб чиқариш корхонаси трактор цехининг мудири

Бизда ҳам турли миш-мишлар тарқалмоқда. Баъзан варақалар пайдо бўлмоқда. Бу эса аҳволни беқарорлаштиради. Одамларда ишончсизлик пайдо бўлади, ишончсизлик одамлардек яшашга, ишлашга, уй юмушлари билан шуғулланишга халақит беради. Мен ҳукуматимиз қаёққа қараяпти, деб ўйлаб юрардим.

Мана, Фармон эълон қилинди. Бу Фармон турли миш-мишлар ва уйдирмалар тарқатаётганларнинг йўлига ғов қўйишига умид қиламан.

Яна бир нарсани айтмоқчиман: одамлар таклиф этилаётган чора-тадбирлар қандай амалга ошишини билмасалар, ҳеч нарса ёрдам бермайди. Мазкур Фармон ошкоралик муҳитида ва ўз вақтида бажарилиши керак. Газеталарда, радиода одамларга рўй берган ҳар бир ҳодиса, қабул қилинган барча чоралар ҳақида айтиб туриш керак. Ана ўшанда самара бўлади.

Яна бир нарсани айтиб ўтай: ушбу Фармонни ҳар ҳолда олдинроқ қабул қилиш керак эди, деб ҳисоблайман. Ана ўшанда катта наф кўрган бўлур эдик. Энди эса жараённи тўхтатишимиз керак. Бу иш анча мураккаб эканлиги маълум.

Б. ХАТУНЦЕВ,
«Ферганская правда» газетасининг ходими

Ҳовлимизда, хонадонимизда осойишталик бўлишини хоҳламаётганларга нисбатан қаттиқ чоралар кўрилишини фарғоналикларнинг кўпчилиги қўллаб-қувватламоқда. Мен юртдошларимнинг кўпчилиги билан суҳбатлашдим, уларнинг айтганларига қулоқ солинг:

В. Н. Минаев, КПСС аъзоси, пенсионер, «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг собиқ ходими: «Мен ўзбек заминида кўп йиллардан бери яшайман. Бу эса ўзбек халқининг қалбини билиб олишимга имкон берди. Менинг ўзбеклар ва бошқа миллат вакиллари орасида ўртоқларим, таниш-билишларим кўп. Ўртоқлигимиз, дўстлигимизга муртадлар путур етказишмоқчи. Улар умумий хонадонимизни бузишмоқчи. Мен республика Олий Совети Президиуми Фармонини қувватлайман. У ўз вақтида қабул қилинди. Фармоннинг бажарилиши — ягона истагим. Лекин бу ишда кўп нарса ўзимизга боғлиқ бўлади. Халқ маъмурларга тартиб ўрнатиш учун курашда ёрдам бериши зарур».

Н. Чесноков, Фарғона шаҳар тўқимачилик комбинатининг ишчиси: «Мен Фарғонада туғилганман. Мордва миллатига мансубман. Лекин ватаним — ўзбек тупроғи. Менга қаергадир жўнаб кетгин, дейишаяпти. Қаерга бораман? Бу гапларни оми, фикри тор одамлар айтишяпти. Улар ўз хатти-ҳаракатлари ўзбек халқига бахт-саодат келтирмаслигини тушунмайдилар. Ижтимоий иқтисодий ва бошқа муаммоларни ҳашар йўли билан бартараф этиш анча енгил. Одамлар орасига нифоқ солаётганлар жазоланиши керак».

Т. Усмонова, Фарғона шаҳар болалар уйининг тарбиячиси: «Айрим сотувчиларга эътибор берадиган вақт келди. Масалан, гўшт билан савдо қилувчиларни олайлик. Улар гўшт тортишаётганида кўпроқ суяк қўшиб юборишга ҳаракат қилишади, аёллар (улар харидорларнинг асосий қисмини ташкил этади) бундан жаҳллари чиқа бошлаши билан, сўлақмондай йигитлар: «Хоҳламайсанми, яхшироқ юртга жўнаб кет бўлмаса», деб айтишади. Мен уларни бундай хатти-ҳаракатлари учун ана шу Фармонга мувофиқ жазолаш керак, деб ҳисоблайман».

Юқорида фарғоналик уч кишининг фикрларини келтирдим. Лекин бу областимиздаги кўпчилик аҳолининг фикридир. Фармон Фарғона заминида тартибни мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ишонаман.

Ҳ. ЮСУПОВА,
Тошкент агрегат заводи медицина-санитария қисмининг терапевти

Фармон ўз вақтида, тўғри қабул қилинди. Лекин бундай қарор қабул қилиниши заруратига йўл қўйганимиз алам қилади. Одамлар у ёки бу хабарнинг қанчалик асосланганини бир дақиқа ҳам ўйлаб ўтирмай, уни бошқаларга етказишга, ҳаракат қилишларини неча марта кўрганман. Биз ўзимиз фитна-иғволарга зарба беришимиз лозим. Зотан, бирорта ҳам зўр қонун, агар ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб тилига кучи етмайдиганларга қарши курашмасак, самара бермайди. Энг аввало ўзбек халқи жумҳуриятимизда истиқомат қилаётган бошқа миллат вакилларига ўз тақдирлари, ўз фарзандларининг тақдири учун ташвишланишга ҳеч қандай ўрин йўқлигини кўрсатиши керак.

А. ҲУРБОЕВ,
Поп районидаги 8-қишлоқ ҳунар-техника билим юртининг муаллими

Одамларда қўрқиш ҳисси, ишончсизлик пайдо бўлди. Гўёки, қандайдир бир фалокат бостириб келаётгандек.

Лекин эълон қилинган Фармон кишида ишонч туғдиради, у аҳволни барқарорлаштиришга ёрдам бериши керак. Энди сўз амалий ишга айланишига эришиш зарур.

Ҳаммани тартибни сақлашга ва уюшқоқликка чақираман. Ҳар биримиз миш-мишларни тарқатаётганларга тезлик билан зарба беришимиз даркор. Бу ишда, биз, тарбиячиларга кўп нарса боғлиқ. Ўзимиз тарбиялаётган болаларнинг қалбларига қулоқ солиб, юртдошларимизнинг оиласида кайфият қандайлигини билиб олишимиз мумкин. Сиз билан бизнинг юмушларимиз ва вазифаларимиз ҳар бир хонадонга ишонч ва осойишталик бахш этиши керак. Шарқда муаллимнинг бир оғиз сўзи доимо салмоқли бўлган.

Мен барча ўқувчиларга, улар орқали эса барча ота-оналарга мурожаат қилиб, уларни миш-мишларга ишонмасликка чақираман!

А. РЎЗИМАТОВ,
«Технолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари

Менинг назаримда, Ўзбекистон Олий Совети Президиумининг Фармони ўз вақтида бўлди, лекин у жуда ожиз. Қонунни янада кучайтириш, яъни жазо муддати ва жарима ҳажмини кўпайтириш керак эди. Белгиланган жарима пули игвогарлар учун ҳеч гап эмас. Одамларнинг ҳис-туйғулари билан ўйнашадиган киши қаттиқ жазоланиши лозим. Миш-мишлар ундан манфаатдор бўлган кишилардан чиқади.

Мен 1966 йилда бошимизга кутилмаганда кулфат тушганда ҳамма ёрдам қўлини чўзганлигини ҳеч қачон эсимдан чиқармайман. Қардош республикаларимиз шаҳримизни тиклашда қандай ҳисса қўшганликлари халқимизга маълум.

Бирлашмамиз кўпмиллатли, ҳаммамиз ягона оила бўлиб меҳнат қиляпмиз. Биз шаҳардаги кескинликни пасайтиришга ва аҳволни барқарорлаштиришга қаратилган ишларни доим қўллаб-қувватлаймиз. Ҳар гал қонун бузилганида уни кенг ёритиш керак деб ҳисоблайман. Қонунбузарлар ким эканлигини, қаерда ишлаб, қаерда яшашларини одамларга билдириб қўйиш керак.

М. ШАКУРОВ,
Тошкентдаги ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси механика заводининг фрезерчиси

Аёллар шундай дейишмоқда, «Яшаш қўрқинчли бўлиб қолди, одамлар бир-бирлари билан тез-тез уришиб қолмоқдалар». Очиғини айтсам 1966 йилда рўй берган ва бутун мамлакат Ўзбекистонга ёрдам бераётган вақтда ҳеч ким сенинг миллатинг қанақа, қайси республикадан келдинг, деб сўрамасди. Ҳаммамиз аҳил бўлиб ишлардик.

Эндичи? Мен ишчи сифатида бундай миш-мишлар ишчилар синфига эмас, балки бу ишдан фойдаланиб қолмоқчи бўлган бир тўда ғаламисларга керак, деб ҳисоблайман. Фармоннинг баъзи бандлари янада қаттиқроқ бўлиши керак эди. Биз, дастгоҳ олдида ишлаётган кишилар ўз хавфсизлигимизни ҳис этишимиз, районда, шаҳарда, республикада ўз оилаларимизни якка ҳолда ҳимоя қилишни ўйламаслик учун уни ҳимоя қилишга қодир Совет ҳокимияти борлигига ишончимиз комил бўлиши лозим.

Ю. КОНОВАЛОВ,
Уруш ва меҳнат ветерани, Тошкент шаҳар Юнусобод массиви II кварталидаги 17-уй комитетининг раиси

Миллатлараро адоватни авж олдирганлик учун жавобгарликни янада кучайтириш керак. Бунга ҳеч йўл қўйиб бўлмайди. Шаҳримиз ҳақиқатан ҳам дўстлик шаҳри деб ҳисобланади, айрим экстремистларнинг турли миллат кишилари ўртасида ишончсизлик ҳамда адоватни авж олдиришига имкон берилмаслиги керак. Республикамизнинг, шаҳарнинг раҳбарлари телевидение орқали ҳам рус, ҳам ўзбек тилида мазкур масалалар юзасидан тез-тез чиқиб туришлари аҳволни тушунтиришлари, барқарор муҳитни сақлаб туриш борасида амалга оширилаётган ишлар, тадбирлар тўғрисида гапиришлари зарур деб ҳисоблайман.

Т. ЭШИМОВ,
Шўрчи районидаги Киров номли колхознинг ижарачиси

Қабул қилинган Фармон огоҳлантириш хусусиятига эга, жамоат тартибини мустаҳкамлашга самарали таъсир кўрсатади. Айни вақтда кўриладиган чора-тадбирларни янада кучайтириш керак, деб ҳисоблайман. 200—1000 сўм атрофидаги жарималар баъзи кишиларга, айниқса тартибсизликлар тарафдорлари бўлган шахсларга ҳеч гап эмас, уларга ҳеч қандай зиён келтирмайди.

М. МИРЗАЕВ,
Андижон область Москва район халқ таълими бўлимининг мудири

Бундай тадбирларни Иттифоқ миқёсида ҳам қабул қиладиган вақт келди, деб ўйлайман. Чунки, ҳуқуқий давлатни барпо этиш ҳар бир совет граждани хавфсизлигини таъминлашга кафолат бериш вазифаси ўзининг энг муҳим мақсади бўлиши кераклигини тақозо этади.

М. АБДУРАШИДОВ,
Марғилон нон заводининг смена мастери, комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи

Сўнгги вақтда республикамизда, шу жумладан, бизнинг Марғилонда ёшлар қонунни бузган ҳоллар, уйларни кўп марталаб тунаб, безорилик қилган ҳоллар бўлди. Жамоат тартибини бузганларга фақат жарима солишни эмас, айни вақтда улар яшайдиган маҳаллаларда йиғилишлар ўтказиб, муҳокама қилишни, улар тўғрисидаги бор гапларни шаҳар газетасида эълон қилишни ва радио орқали эшиттиришни таклиф этаман.

Р. ҚУДРАТОВ,
Уруш ва меҳнат ветерани

Миш-мишларга фақат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари қарши курашиши керак эмас. Жамоатчилик ва жамоат ташкилотларининг кучларидан фойдаланиш зарур.

Партия комитетлари эса миш-мишлар тарқатаётган, коллективлар ичида асабий ҳолатни юзага келтираётган коммунистлардан жуда қаттиқ талаб қилишлари лозим. Зарур бўлса, қатъий ҳаракат қилиш, ҳатто КПСС сафларидан ўчириш керак.

Жуда масъулиятли даврни бошимиздан кечиряпмиз. Ҳамма нотўғри айтилган бир оғиз сўз қимматга тушиши мумкинлигини яхши ёдда тутиши даркор.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БЎСТОНЛИҚ РАЙОНИДАГИ РЎЗҒОР ХИМИЯСИ ФАБРИКАСИ МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИДАН

Бизнинг меҳнат коллективимиз жуда байналмилал коллектив. Бу ерда узоқ йиллардан бери ўзбеклар, тожиклар, қозоқлар, руслар, корейслар, мамлакатимизда яшаётган бошқа миллат ва элатларнинг вакиллари елкама-елка туриб меҳнат қилишмоқда ва улар орасида ҳеч қачон миллатлараро ҳеч қандай келишмовчилик бўлмаган. Биз ҳаммамизни уриштириб қўйиш мақсадидаги турли миш-мишларнинг тарқалишига қарши курашамиз.

Биз меҳнат коллективларига мурожаат қилиб, улардан республика Олий Совети Президиумининг мазкур Фармонини муҳокама этишга ҳамда меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга, райондаги аҳволни барқарорлаштиришга қаратилган зарур тадбирларни кўришга чақирамиз.

С. МАВЛОНОВ,
Қўқон шаҳар партия комитети идеология бўлимининг мудири

Қўқон шаҳар меҳнаткашлари Олий Совет Президиумининг Фармонини маъқуллаб кутиб олдилар. Жойларда ана шу Фармонни муҳокама қилишга бағишланган йиғилишлар бўлмоқда. Қўқон шаҳридаги «Большевик» заводининг қуюв цехида ҳам шундай йиғилиш ўтказилди.

«Мен Фармонда қайд этилган жавобгарлик чоралари жуда бўш деб ҳисоблайман. Фарғона воқеалари ҳам миш-мишлардан бошланган. Натижада катта моддий зарар етказилган эди. Бу зарарнинг ўрнини қоплаш мумкин, лекин қурбон бўлган одамларнинг ўрнини қандай қоплаймиз», деди коммунист ишчи **Йўлдошали ЭРГАШЕВ.**

Қолипловчи коммунист **Арабжон ТОИРОВ** ўз нутқида шундай деди. «Фармонни қувватлайман, лекин бир фикрим бор — Фармонда турли миш-мишларни била туриб, уларнинг пайини қирқиш учун ҳеч қандай чора кўрмаётган ходимларга нисбатан жавобгарлик чораларини ҳам кўрсатиш тўғри бўлур эди».

«Ўзбекистон энг байналмилал республика десам, янглишмайман. Ўзбек халқининг қалби пок, у дўстликни қадрлайди, бошқа миллат вакилларига ҳеч қачон зиён етказган эмас. Бу халқ қатағон йилларида ўз ҳуқуқини йўқотган кўпдан-кўп кишиларни бағрига олган эди. Биз халқлар ўртасига нифоқ солишни хоҳлаётган, миш-мишлар тарқатаётган кишиларга қарши курашмоғимиз керак», деди меҳнат ветерани, татар миллатининг вакили **Исмоил КИТАЕВ.**

Ушбу материални Ўзбекистон Ахборот агентлиги ҳузуридаги республика махсус матбуот группаси тайёрлади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ ХАБАР БЕРАДИ

РЕМОНТ ҲАМ «УЙ-ЖОЙ» ПРОГРАММАСИГА ДАХЛДОР

Республика Давлат статистика комитетининг хабарига кўра, 1989 йилда Ўзбекистонда уй-жой фондини капитал ремонт қилиш плани бажарилмаган. Квартираларда 1,8 миллион квадрат метр майдон ремонт қилинган ва давлат комиссияси томонидан қабул қилиб олинган, бу планнинг 81,4 фоизини ташкил этади. 405 минг квадрат метр уй-жой ремонт қилинмасдан қолди, планда кўзда тутилган харажатлардан қарийб 5 миллион сўми ўзлаштирилмади.

Давлат статистика комитети ахборотида уқтирилганидек, планнинг бажарилмаслиги оқибатида ремонт чала қолиб кетган объектлар кўпайди. Ўтган йилнинг охирига келиб республика бўйича ана шу чала ишлар қиймати 7,2 миллион сўмга етди ёки амалдаги йиллик харажатларнинг 7,5 фоизини ташкил қилди. Умумий саҳни 136 минг квадрат метр бўлган квартираларда ремонт ишлари туғалланмай қолди. Бу планда кўзда тутилганининг 6,2 фоизидир.

Уй-жой майдони ҳар бир квадрат метрини ремонт қилиш республика бўйича ўртача 53 сўмга тушди. Айни вақтда айрим министрликлар ва идораларда бу қиймат бор-йўғи 6-14 сўм бўлди. Бу эса мўлжалланган ишлар тўла бажарилмаганидан, уй-жойларнинг капитал ремонти ўрнига баъзан жорий ремонт қилинганидан ёки уйларнинг олд томони, томлари ремонт қилиниб, уларнинг ташқарисини нари-бери ободонлаштириш билан чекланилаётганидан далолат беради.

Уй-жой капитал ремонти ҳажмларининг қониқарсиз бажарилаётганига, унинг сифати ва ўтказиш муддатларига материаллар учун фондлар етарли ажратилмаётгани, ишлар дуруст механизациялашмагани ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Ремонт ташкилотларининг моддий-техника базаси ҳамон жуда заиф бўлиб турибди, деб таъкидланади республика Давлат статистика комитетининг хабарида.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«АДОВАТНИ ЕНГДИ АДОЛАТ!»

Газетанинг 1988 йил 17 декабрь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада Ички ишлар министрлигида 80-йилларда содир бўлган қонунбузарликлардан бири — С. Нажмиддиновга нисбатан тўқилган «жиноий иш» тафсилотлари очиб ташланган эди.

Ушбу мақола эълон қилингач, республика прокуратураси бир неча марта мазкур иш юзасидан қайта тергов ўтказди. Лекин қонунни бузишда айбдор, С. Нажмиддиновга нисбатан «жиноий иш» ташаббусчиси бўлган ички ишлар, прокуратура, суд органлари ходимларидан 22 кишига нисбатан бирон маъмурий чора кўрилганми, йўқми? Редакцияга шу ҳақда хабар қилиш республика прокуратурасидан, ички ишлар министрлигидан сўралган эди. Афсуски, редакция қонунни ҳимоя қилувчи ҳар икки юқори ташкилотлардан қониқарли жавоб ололмади.

Мақола эълон қилингач, орадан бироз вақт ўтгач республика Олий судининг собиқ раиси Б. Наврўзов «Мақола мени қадр-қимматимга путур етказди» деб, Ленин район халқ судига даъво аризаси билан мурожаат қилди. Суд унинг даъво аризасини кўриб чиқиб, талабини қондирди.

Мақолани тайёрлашда унинг муаллифлари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, ёзувчи С. Акбаров, Тошкент шаҳар адвокатлар коллегиясининг аъзоси Ф. Абибуллаев ўртоқлар ички ишлар органлари, республика прокуратураси ва суддан олинган ҳужжатлардан фойдаланишган эди.

Мақолада «Республика Олий Судининг ўша пайтлардаги раиси Б. Наврўзов С. Нажмиддиновнинг иши бўйича СССР Олий судининг протестини бажармасдан, кўриб чиқмасдан туриб бу «жиноий иш»ни Ҳ. Яҳёев билан бирга СССР Олий судига олиб борган ва иш СССР Олий судининг аъзоси Тепловга берилган» деган жумла республика прокуратурасининг терговчиси Р. Тўлаганов томонидан тайёрланган справкада кўрсатилган бўлиб, суд даврида терговчи бу фактни ўша даврда гўё «жиноятчи» деб ҳисобланган С. Нажмиддинов айтганлигини, уни текширмасдан, охирига етказмасдан туриб ҳужжатга киритганлигини гувоҳ сифатида гапириб берди.

Бўлиб ўтган қатор текширишларда, Тошкент шаҳар судининг раиси К. Н. Носиров, Ўзбекистон ССР Олий суди раисининг муовини Б. О. Эшоновлардан олинган жавобларда ҳам Б. Наврўзовга нисбатан ишлатилган ана шу юқоридаги жумла ўз ифодасини топмади. Бунинг учун редакция Б. Наврўзовдан йўл қўйилган ушбу камчилик учун узр сўрайди.

ЁШ ИСТЕЪДОДЛАР КЎРИГИ

● СОБИР РАҲИМОВ ноҳиясидаги кар-соқовлар маданият уйида ноҳия мактаб ўқувчиларининг баҳор, Наврўзга бағишланган «Санъат байрами» бўлиб ўтди. Унда ёш истеъдодлар ижросида навбаҳор, дўстлик, тинчликни тараннум этувчи куй-қўшиқлар янгради. Шунингдек, байрамда ўқувчилар қўллари билан тайёрланган каштачилик, ўймакорлик ишларининг энг яхши намуналари ҳам намойиш қилинди. Ғолиблар шаҳар Санъат байрамида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Суратларда: «Санъат байрами» иштирокчилари саҳнада.

Ҳ. МИРЗАКАРИМОВ суратга олган.

● *Социал масалалар бўлимида: долзарб мавзу*

МАҲМУД АРМИЯДАН НЕГА «ҚОЧИБ» КЕЛДИ?

СОВЕТ Армияси хизматидан қайтган йигитлар билан, одатан, суҳбатлашганда «хизмат яхши ўтди»дан бошқа гап ололмаймиз. Яқин дўстингиз эса «қийинчиликлар ҳам бўлди» деб қўшиб қўяди...

Редакцияда Зуҳра Орипованинг гапларини эшитгач, ҳайратдан ёқа ушладим. Унинг ўғли Маҳмуд Орипов Совет Армияси сафида тўққиз кун хизмат қилиб уйига қочиб келибди! Йўқ, армия қийинчиликларига, ҳарбий хизматнинг оғирлигига чидолмасдан эмас, балки, «қариялар»нинг хўрликларига дош беролмай шундай йўл тутишга мажбур бўлибди.

Маҳмуд 1989 йил 15 декабрь куни Олтой ўлкасига хизматга кузатилди. 24 декабрь куни эса икки оғайниси билан ҳарбий қисмни ташлаб кетди. Йўлда йигитлардан бирини ҳарбий патруллар тутиб олишди. Икки йигит эса Тошкент томон йўлга тушади. Йигитлар Чимкент вилоятига яқинлашгач поезддан тушиб қоладилар. Бегона одамларнинг муруввати билан кийимларини алмаштириб, Чимкентдан машина ёллаб Тошкентга келишади. Йўл ҳақини эса Маҳмуднинг дўсти ота-онасидан олиб тўлашади. 28 декабрь куни йигитлар вилоят ҳарбий комиссариатининг чақирилув пунктига бориб, бўлган воқеани айтиб берадилар. Бу ердагилар яшаш жойи — ноҳия ҳарбий комиссариатига бориб, бу ҳақда хабар бериб қўйишни, керак бўлса уларни ўзлари топиб олишларини айтишди. Маҳмуд улар айтгандек йўл тутди.

Маҳмуд 8—9 январь кунлари Тошкентдаги ҳарбий прокуратурага қатнаб, у ердан ҳарбий госпиталдан текширишдан ўтиш учун йўлланма олди ва текширишдан ўтмади. 13 январь куни Ўрта Чирчиқ ноҳия ҳарбий комиссариатининг вакили ҳамда отаси билан биргаликда Тошкент гарнизонининг ҳарбий комендатурасига келишди. Бу ерда Маҳмудни олиб қолишди.

— Боламни нега у ерда олиб қолишди, соғмикан ўзи, энди уни нима қилишади? — овозлари титраб чиқарди онанинг.

Она билан бирга Тошкент гарнизонининг ҳарбий комендатурасига бордик. Комендант бир неча жойга сим қоқиб, Маҳмуд Ориповнинг шу ерда эканлигини аниқлади.

— 12 январь куни отаси ҳамда ноҳия ҳарбий комиссариати вакили билан қўйиб кетишди,— деди Б. Мельников «қўйиб кетишди» деган сўзга алоҳида урғу бериб.

Одатда ҳарбий комендатурага тегишли рухсатномасиз шаҳарда, кўча-кўйда ялло қилиб юрган солдатлар, ҳарбий хизматдан бўйин товлаган йигитлар келтирилади. Маҳмуд у тоифадан ҳам, бу тоифадан ҳам эмас. Шу билан бирга, уни ҳарбий хизматдан бўйин товлаган — қочган деб атасак ҳам нотўғри бўлади. У қочоқ эмас. Борис Дмитриевич таъкидлаганидек, уни Ўрта Чирчиқ ноҳия ҳарбий комиссариатидаги ўртоқлар «эртага ортиқча гап-сўзларга қолиб юрмайлик» деб осонгина комендатурага «ўтқазиб» кетишган. Маҳмуднинг онаси айтгандек, уни «алдаб шу ерга олиб келишган».

— Бизга келтирилган солдатларни улар хизмат қилаётган қисмдан вакил келгунча ушлаб турамиз, — деди ҳарбий комендант. — 13 январь куни Маҳмуд Орипов хизмат қилаётган ҳарбий қисмга шошилинч телеграмма юбордик.

— Ориповнинг келгуси тақдири нима бўлади?

— Юз фоиз кафиллик бериб шуни айтаманки, Маҳмуд Ориповга ҳеч қандай жазо чоралари белгиланмайди. Чунки у хизматга борган ҳарбий қисмдаги шароит шуни тақозо қилган. Яқин ўртада Олтой ўлкасидан вакил келиб, уни олиб кетади, юзлаштириш, тафтиш сингари ишлар у ерда бўлади. Бизнинг бу ердаги вазифамиз жангчини саломат-омон сақлаб бериш.

— Олтой ўлкасида М. Орипов билан боғлиқ суриштириш ишлари тугагач, сизларга бу ҳақда маълумот келадими?

— Йўқ, бизга келмайди, ҳарбий прокуратурага келиши мумкин.

Илтимосимизга кўра, Маҳмудни биз ўтирган хонага олиб киришди. Ўрта бўй, зуваласи пишиққина йигит экан, рус тилида фикрини бемалол баён қилаолади.

— Тўққиз кун хизматда бўлган бўлсам, тўққиз кун калтак остида яшадим. Бошимизда стакан синдиришарди, ювиниш хонасида тепкилашарди, ярим кечаси уйғотиб курси билан солишарди...

Ҳозирги тинч замонда, яна қаерда денг, темир интизом бўлган ҳарбий қисмда бундай нохуш воқеалар бўлишини, куракда турмайдиган сўзлар билан хизматдошлар бир-бирини сўкишини, «қон чиқмайдиган жой»га уришни тасаввур қилиш қийин.

— Ҳарбий қисмни ташлаб кетгандан кўра, бу ҳақда қисмдаги офицерларга айтсаларинг бўлмасмиди? — ҳарбий комендант Маҳмудни саволга тутди.

— Нима деб айтардик... Бир куни сафда турганимизда орқамдаги солдат мени тепди, буни кўриб турган прапоршчик ўзини кўрмасликка олди...

Маҳмуд яна алланималар демоқчи эди, гапиролмади, йиғлаб юборди. Унинг ичида ҳали гап кўп эди. Маҳмуднинг ҳолатини тушунса бўлади. Бўлмаса «сени урган болаларнинг исми-шарифи нима» деб сўраганимизда «билмайман» деб ўтирмасди. Балки уларнинг исми-шарифини ростанам билмас, лекин «уларни юзидан танийман» дея олди холос.

Маҳмуд «бошқа у қисмга бормайман, хизматни бошқа округларда давом эттираман» дейди илтижо билан. Унинг тўққиз кун хизмат қилган қисмига қайтмаслик сабабини сўрамадик, чунки, сабаби маълум. Лекин ҳозирги вазиятда Маҳмуд у ерга боришга мажбур. Борганда юзлаштириш, ким урди, нега урди, нима учун сўкди, деган саволларга жавоб топилиши керак. Айтайлик, Маҳмуд уни хафа қилган болаларни айтиб берар, хўш ундан кейин нима бўлади. «Зўр» бола ҳеч қачон Маҳмудни урдим деб айтмайди, ҳатто, уни мажбур қилганда ҳам.

— Гапнинг индаллосини айтадиган бўлсам, Совет Армияси жанговар тайёргарлик билан шуғулланиши керак. Армияга хос бўлмаган юқоридаги сингари кўнгилсиз воқеалар асосан жанговар тайёргарлик билан шуғулланмайдиган ҳарбий қисмларда учраб туради, — деди Борис Дмитриевич. — Мен ўзим 20 йил артиллерия қисмларида хизмат қилганман, қисм бошлиғи бўлганман. Жанговар тайёргарлик қисмларида йигитлар ҳеч қачон бўш қолишмайди. Кундузи амалий машғулотлар билан банд бўлишса, кечқурун назарий билимларини оширадилар. Ёшларни техникага, ҳарбий ишларга қизиқтира билиш керак, холос. Қурилиш батальонларида эса аҳвол ўзгача. Йигитлар белгиланган объектда ишлаб келгач, кечқурун улар назоратдан четдан қолишади, натижада бекорчиликдан кўнгилсиз воқеалар содир этилади.

— Ҳозир Совет Армиясидаги «ёзилмаган қонунлар» ҳақида марказий матбуотда ҳам, айрим телекўрсатувларда ҳам баралла айтилаяпти.

— Кейинги пайтда бизга ҳам Маҳмуд Ориповга ўхшаган хўрликларга чидамаган йигитлар тушиб турибди. Бундан ташқари, хизматдан бўйин товлаган ёки қисмни ташлаб кетган қочоқлар тўғрисида хат, телеграммалар келяпти. Бугунги кунда юзга яқин ана шундай солдатларга қидирув эълон қилинган. Давлатимиз ҳаётидаги сиёсий ўзгаришлар ҳам Совет Армияси фаолиятида ўз аксини топмоқда. Айрим «меҳрибон» ота-оналар «фарзандим бу ерда хизмат қилмасин» деб қисмдан олиб чиқиб кетганлари тўғрисида ҳам фактлар бор. Турғунлик йилларида Совет Армияси шаънига танқидий гаплар айтилмаган бўлса, бугунги «хизмат фахрли бурч эмас» деган гапларни эшитишга тўғри келмоқда.

— Маҳаллий миллат йигитларини кўпроқ қурилиш батальонларига хизмат қилишга юборишади, деган гаплар қулоққа чалиниб қолади. Нима, ўзбеклар қурилишдан бошқа ишга ярамайдими, икки йил давомида қўлига бирон марта қурол-яроғ тутмаган жангчини жангчи деб бўладими?

— Йигитларни қисмларга бўлишда, албатта, миллати эътиборга олинади. Саксон-тўқсон кишилик ротада русларга нисбатан ўзбеклар кўп бўлиши табиий, чунки, рус оилаларида иккитадан ортиқ фарзанд бўлмайди, ўзбек ўғлонлари эса кўп. Қурилиш батальонларига ўзбеклар кўп тушади деган гап шундан деб ўйлайман. Бундан зинҳор ўзбеклар албатта қурилишга тушади деган гап чиқмаслиги керак. Вилоят чақирилув пунктига борсангиз, маҳаллий миллат вакилларининг нисбати яққол намоён бўлади. Кези келганда шуни айтиш керакки, СССР халқ депутатларининг I Съездида СССР Мудофаа министри солдатларни халқ хўжалигида, яъни қурилишлар, кам ҳақ тўланадиган ишларга жалб этмаслик таклифини ўртага ташлади. Бироқ шу пайтгача бу масала бошқа кўтарилмади...

Масъул ҳарбий кишининг бу фикрини ҳар хил тушуниш мумкин, деб ўйлайман. Чунки, ўзбекларда туғилиш кўп бўлгани билан, Совет Армияси фақат Ўзбекистонда эмас, Иттифоқ ҳудудида, умумий нисбатда Европа миллатига мансуб йигитлар кўпчиликни ташкил этиши табиий. Агар ўзбеклар фақат Ўзбекистонда хизмат қилса, ўртоқ Мельниковнинг ротада ё батальонда ўзбеклар кўп бўлиши тўғрисидаги фикрига қўшилиш мумкин эди.

— Армияда ҳозир ошкора гапирилаётган кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олиш учун сизнингча нима қилиш керак?

— Юқорида таъкидлаганимдек, Совет Армияси жанговар тайёргарлик билан шуғулланиши керак, шунда солдатлар «иккинчи даражали» ишлар билан машғул бўлмайдилар. Бунинг учун офицерларни ғафлат уйқусидан уйғотиш зарур. Улар солдатлар билан ишламай қўйганлар. Турли мавзуларда суҳбатлар, кечалар, тадбирлар ўтказиш шулар жумласидандир. Ҳозир йигитларни ватанпарварлик, Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш борасида ишлар олиб борилмаяпти десам, хизматдошларим мени кечирсинлар.

Ҳарбий комендант, подполковник Б. Мельников билан суҳбатимиздан шу нарса маълум бўлдики, Совет Армиясида ҳануз тарбиявий-сиёсий ишлар кўнгилдагидек эмас, мамлакатимиз бўйлаб тобора кенг қулоч ёйиб бораётган қайта қуриш ҳали бу ерга етиб келмаган.

Бироқ, ҳамма жойда ва ҳамма қисмда шунақа экан, деган фикр чиқмасин. Аҳвол асосан қурилиш батальонларида ёмон. Армия — ҳарбий билим, тажриба берадиган даргоҳ. Қурилиш батальони — текин ишчи кучи. Армияда қурилиш батальони керакми? Бу Иттифоқ миқёсида ҳал этилиши зарур бўлган ва ҳозир кун тартибида турган долзарб муаммолардан биридир.

А. ҒУЛОМОВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

СОВЕТ РАҲБАРИГА ИШОНЧ

● БУЮК Британия аҳолиси совет раҳбари «Европадаги қуролли кучлар тўғрисида тўғри қарорлар қабул қилади» деб, бу масала хусусида АҚШ президенти Ж. Бушга ва ўз мамлакатларининг бош министри М. Тэтчерга нисбатан М. С. Горбачевга кўпроқ ишонч билдирдилар. «Нэшил Опинион Полл» хизмати Би-би-си ва «Индепендент» газетаси учун ўтказган оммавий сўров натижаси шундай бўлди. Сўралганларнинг 72 фоизи совет раҳбарига ўзларининг «кўпроқ ёҳуд етарли даражада ишонганликларини» изҳор қилдилар.

МУСТАҚИЛ НАМИБИЯ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛАНДИ

● ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ кўпчилик африкаликлар партизан ҳаракатининг собиқ раҳбари, СВАПО президенти С. Нуйома бўлажак мустақил Намибиянинг президенти этиб сайланди. Олтмиш яшар Нуйома бу олий лавозимга таъсис ассамблеянинг 72 аъзоси томонидан бир овоздан сайланди. Бу лавозимга бошқа номзод йўқ эди. Нуйома мамлакат мустақиллиги эълон қилинадиган кун — 21 мартда қасамёд қилдирилади.

МУДОФАА МИНИСТРИ ИСТЕЪФОГА ЧИҚДИ

● РУМИНИЯДАН хабар беришларича, миллий мудофаа министри Николае Милитару ўз лавозимидан воз кечиб, истеъфога чиқди. Бундай қилишга уни мустабид Чаушескуни фаол қўллаб-қувватлаганлардан армияни тозалашни талаб қилган минглаб офицерлар иштирок этган намойишчилар мажбур этдилар. Истеъфо расман қабул қилинди. Янги мудофаа министри этиб Атанаси Станкулеску тайинланди.

ПАРТИЯ САФИДАН ЎЧИРИЛДИЛАР

● ПРАГАДА бўлиб ўтган Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми мамлакатнинг собиқ 21 раҳбарини партия сафидан ўчириш ҳақида қарор қабул қилди.

Коммунистик партия расмий вакилининг журналистларга хабар қилишича, бу рўйхатда собиқ президент Густав Гусак, собиқ ҳукумат раиси Любомир Штроугал, собиқ партия мафкурачиси Ян Фойтик ва ЧКП Президиумининг бошқа яна бир неча аъзолари бор... Пленум қатнашчиларининг фикрича, бу одамлар партия ва жамият юз тутган инқироз учун жавоб берадилар.

ТЕҲРОНДА НАМОЙИШЛАР

● БАҒДОДДА қароргоҳи бўлган Эрон оппозициячи гуруҳининг маълумотларига қараганда, Теҳронда ҳукуматга қарши оммавий намойишлар бўлиб ўтган. «Ислом инқилоби посбонлари»га намойишчиларга қарши ўқ узиш тўғрисида фармон берилган. Ўнлаб кишилар, шу жумладан, болалар жароҳат олдилар. Гувоҳларнинг тасдиқлашича, тартибсизликлар пайтида автомобиль ва автобуслар яксон қилинган, уйларнинг ойналари синдириб ташланган. Полиция одамларни ҳибсга олган.

СТАЛИН ҲАЙКАЛИ ОЛИБ ТАШЛАНДИ

● МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюроси ўз мажлисида пойтахтдаги Давлат оммавий кутубхонаси олдида қад кўтарган Сталиннинг сўнгги ҳайкалини олиб ташлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Ундан сал олдинроқ Монголия халқ армияси сиёсий бошқармаси қарори билан пойтахт гарнизони офицерлари уйи олдида турган ҳайкал ҳам йўқ қилинган эди.

• СПОРТ •

НАМАНГАНДА ХАЛҚАРО ТУРНИР

26 ФЕВРАЛДА Наманганда футбол бўйича халқаро турнир бошланади. Унда ўтган йилги мамлакат чемпиони Москванинг «Спартак», Тошкентнинг «Пахтакор», Франциянинг «Ред-Стар» ҳамда «Навбаҳор» (Наманган) клублари иштирок этади. Биринчи кун мезбонлар «Спартак» командаси билан, эртаси кун эса «Пахтакор» Франция футболчилари билан учрашгач, 28 февралда учинчи ўрин эгаси маълум бўлади. 1 март куни эса ҳал қилувчи ўйинида ғолиб аниқланади ва у 50 минг сўм пул мукофоти билан тақдирланади. Иккинчи ўринни эгаллаган командани 30 минг, учинчи ўринни олган коллективни эса 20 минг сўмлик мукофот кутмоқда.

«ПАХТАКОР» ХОТИРА СОВРИНИ УЧУН

КЕЧА 1979 йилда авиация ҳалокатида ҳалок бўлган «Пахтакор» ўйинчилари хотира совринн учун анъанавий турнир бошланди. Бунда 18 команда уч группага бўлиниб баҳслашади. Биринчи группада 8 та команда бўлганлиги учун ярим финалга икки ғолиб, қолган икки группадан эса биттадан ғолиб ҳал қилувчи даврага чиқади. Соврин эгаси 11 августда аниқланади.

ГРУЗИЯ КОМАНДАЛАРИ ҚАТНАШАДИМИ, ЙЎҚМИ?

● БУ ЙИЛГИ СССР чемпионатида Грузия футболчилари қатнашмасликка қарор қилишди. Республика футбол федерацияси таъсис съездида ана шундай қарорга келинди. Тбилисининг «Динамо», Ланчхутининг «Гурия», Кутаисининг «Торпедо», Батумининг «Динамо» ва иккинчи лигада қатнашаётган бир неча коллективлар ўзаро миллий чемпионатни ўтказишга қарор қилдилар. Лекин улар ўз қарорларини ўзгартиришларига ҳали муҳлат бор. СССР футбол биринчилиги низомига кўра аризалар қабул қилишнинг энг сўнгги муҳлати — 22 февраль соат 15 гача.

[«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 22 февралда чиқади].

Муҳаррир ўринбосари Р. УМАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

28 февраль соат 19.30 да

Мукаррама ТУРҒУНБОЕВА номидаги Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган

«БАҲОР» ДАВЛАТ ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КАТТА КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артистлари:

Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Қаҳрамон ДАДАЕВ, Маъмура ЭРГАШЕВА.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Талъат САЙФУТДИНОВ, . Светлана ТУРСУНОВА, Гулнора ЖЎРАЕВА, Дилбар ЮНУСОВА.

Программани — Фотима ИКРОМОВА ва Рустамжон МИРЗАЛИЕВ олиб боради.

Музика раҳбари — Муҳамаджон ШОКИРОВ.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — СССР давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Равшаной ШАРИПОВА.

«БАҲОР» АНСАМБЛИ АЗИЗ ТОМОШАБИНЛАРГА ЎЗИНИНГ ЯНГИ ПРОГРАММАСИНИ ТАҚДИМ ЭТАДИ.

Сиз унда ўзбек, уйғур, тожик ва шарқ халқлари рақс ва қўшиқларини тинглаб томоша қилишингиз мумкин.

Справкалар олиш учун телефонлар: 39-46-09, 39-46-10. Касса 45-93-63, 45-92-13.

КОЛЛЕКТИВ БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳри ва Тошкент области корхоналари, ташкилотлари ва муассасаларининг раҳбарлари ва касаба союз комитетларининг раислари

ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР театр арбоблари уюшмасининг

РЕСПУБЛИКА АКТЁРЛАР УЙИ

— Республика театр санъатининг етакчи намояндалари билан ижодий учрашувлар ўтказиш;

— театрлаштирилган томошалар, юбилей кечаларини ташкил этиш юзасидан

1990 ЙИЛГА ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ

Хизмат учун пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.
Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 51-уй.

Маълумотлар учун телефон — 33-41-85.

Тошкент давлат циркида

(Хадра майдони, 1-уй)

БУГУН ВА ҲАР КУНИ

СОВЕТ ЦИРКИ ва ПОЛЬШАнинг «ВАРШАВА» ЦИРКИ ЕТАКЧИ УСТАЛАРИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

БАЙНАЛМИЛАЛ ПРОГРАММА

СИЗЛАРНИ

ўргатилган отлар, маймунлар, ламалар, филлар, туялар, эчкилар, итлар, мушуклар ва бошқа жонзотлар иштирок этадиган икки бўлимдан иборат

КАТТА ТОМОШАГА

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Машҳур масхарабозлар — хизмат кўрсатган артистлар — Анатолий АЙМУРЗИН ва Сергей ЯКОВЛЕВ.

Касса дам олиш кунисиз соат 10 дан бошлаб 20.00 гача ишлайди.
Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04, 44-35-84.
Томошалар: иш кунлари — соат 19.30 да, шанба кунлари — соат 16, 19.00 да, якшанба кунлари — 12, 15, 18.00 да бошланади.

Цирк фойесида фотосалон ишлайди.

КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА ШАХСИЙ ЕНГИЛ АВТОМОБИЛЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ТОН» кооперативи

ЕНГИЛ АВТОМОБИЛЛАР ОЙНАЛАРИГА ВА УЙ-РЎЗҒОР ОЙНАЛАРИГА ТУС (қоронғилатиш) БЕРИШ БЎЙИЧА

ПУЛЛИ ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ

Бажарилган иш учун шахсий кишилар — нақд пул тариқасида, корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар эса — пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўлайди.
Корхоналар, муассасалар, ташкилотларга, шунингдек шахсий кишиларга ГОСТ бўйича тасдиқланган низомга мувофиқ справка берилади.
«ТОН» кооперативи ойналарни автоматик равишда кўтариб-туширадиган қурилмаларни, барча маркалардаги автомобилларга муҳофаза сигнализациясини ўрнатиш ишларини ҳам амалга оширади.
Иш вақти — ҳар куни соат 10 дан 18.00 гача.
Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги проспекти, 26-ёнилғи қуйиш бекати яқинидаги Тошкент отчопари ёнига жойлашган: 17-трамвайнинг «Сўнгги» бекати.

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Тайёр дори-дармон воситалари ишлаб чиқарувчи қурилаётган

ТОШКЕНТ ХИМИЯ-ФАРМАЦЕВТИКА ЗАВОДИ ДИРЕКЦИЯСИ 1990 ЙИЛ 1 МАРТДАН БОШЛАБ ТУГАТИЛАДИ

Даъволар 1990 йилнинг 28 февралигача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700170, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 1-а уй. Телефон 62-97-12.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р.— 04099. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1736. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12